

SAVONIA

■ OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALOUDEN JA HALLINNON ALA

NUORET JA SIJOITTAMI- NEN

Kyselytutkimus Savonia-ammattikorkeakoulun opiskeli-
joille

TEKIJÄ/T: Jarkko Leinonen

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Jarkko Leinonen	
Työn nimi Nuoret ja sijoittaminen	
Päiväys	18.10.2015
Sivumäärä/Liitteet	56/1
Ohjaaja(t) Liisa Martikainen, Pentti Mäkelä	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t)	
Tiivistelmä Sijoittaminen on oman vapaan pääoman siirtämistä muun yhteiskunnan käyttöön eri sijoitusinstrumenttien- ja kohteiden välityksellä. Yhteiskunnan alijäämäinen osa jolle sijoitettu pääoma päättyy, maksaa sijoittajalle hyvitystä sijoitetusta pääomasta esimerkiksi osinkojen kautta. Tässä opinnäytetyössä käsitellään sijoittamisen teoriaa ja nuorten aikuisten suhdetta sijoittamiseen. Opinnäytetyössä kartoitetaan syitä sille miksi nuoret sijoittavat ja miksi he eivät sijoita, mikä on nuorten suhde sijoittamiseen ja tietotaso liittyen eri sijoitusinstrumentteihin sekä miten nuoret haluaisivat, että heitä lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Opinnäytetyön tutkimusosuus toteutettiin Savonia-ammattikorkeakoulun sisäisen sähköpostin kautta jaettavalla linkillä Webropol-ympäristöön, jonne kyselypohja oli rakennettu. Kyselyyn vastasi yhteensä 459 Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa, joista 390 vastaajaa sopi kyselytutkimuksen otantaan. Suurin yksittäinen tekijä sille miksi nuoret eivät sijoita on tarpeeksi suuren pääoman puute, tai ainakin uskomus siitä että tarpeeksi suurta pääomaa ei ole käytettävissä. Muita keskeisiä syitä ovat osaamisen puute ja se että sijoittamisesta ei uskota olevan hyötyä. He ketkä sijoittavat hakevat rahoilleen tuottoa, pyrkivät vaurastumaan sijoittamisen avulla sekä säästävät sijoittamalla. Nuorten aikuisten tietotaso sijoittamiseen liittyen on hyvin vaihteleva, mutta yleisesti ottaen ei kovin hyvä. Yli puolet vastaajista toivoi tai heillä ei ainakaan ollut mitään sitä vastaan, että heihin oltaisiin yhteydessä sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Yhteydenottojen tulisi vain tapahtua heille tärkeissä kanavissa ja heille tärkeillä tavoilla, kuten sosiaalisessa mediassa ja esimerkiksi vierailuilla koululla. Yhteydenotoilta toivotaan opettavaisempaa otetta, sillä sijoittaminen ei monelle ole helposti lähestyttävä aihe. Kyselytutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että nuorista löytyisi varmasti enemmänkin sijoittajia jos aihepiiri näyttäytyisi lähestyttävämmässä muodossa. Puutteellinen tietämys aihepiiriin liittyen ja osittain väärät uskomukset tarvittavan pääoman määrästä karsii sijoittajia opiskelijoiden joukosta pois, vaikka osalla opiskelijoista ei varmasti yksinkertaisesti ole vain varaa sijoittaa. Parempi tietotaso aiheeseen liittyen antaisi opiskelijoiden kuitenkin tehdä faktoihin perustuvia päätöksiä, eikä niinkään mielikuviin tai uskomuksiin perustuvia. Pankit ovat avainasemassa kun mietitään keinoja miten nuoria saataisiin sivistettyä sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Pankkien ja muiden sijoituspalveluita tarjoavien yritysten tulisi vain kiinnittää huomiota nuorille suunnatun viestinnän suuntaamiseen oikeaan kanavaan, oikeassa muodossa.	
Avainsanat Sijoittaminen, säästäminen, nuoret aikuiset, opiskelijat, kyselytutkimus	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration			
Author(s) Jarkko Leinonen			
Title of Thesis Young adults as investors			
Date	18.10.2015	Pages/Appendices	56/1
Supervisor(s) Liisa Martikainen, Pentti Mäkelä			
Client Organisation /Partners			
Abstract Investing is a way of transferring personal spare capital to be used by other parts of society, through various investment instruments and other investments. The part of society with a capital deficit pays the investor a compensation for his invested capital in a form of dividends, for example. This thesis explains the theoretical side of investing and studies the relationship young adults have with investing as a concept. The study covers the reasons as to why young adults invest and why they choose not to invest, what their relationship is with investing and what their level of knowledge of different investment instruments is. Furthermore, the research investigates how young adults would like to be contacted by companies offering investment services. The research was conducted by sending a link to a survey constructed in a Webropol platform, through an internal e-mail used in the Savonia University of Applied Sciences. A total of 459 students participated in the survey of which 390 students were suitable to be included in the sampling. The single most important reason for why young adults do not invest is the lack of sufficient amount of capital to be invested, or at least the belief that the current amount of capital is not sufficient enough. Other essential reasons are the lack of know-how and because young adults often think they cannot benefit from investing. The ones that do invest seek profit for their capital, want to prosper and also save money by investing. The level of knowledge young adults have concerning investing varies considerably but in general it is not as good as one might hope. More than half of the survey's participants wished or at least had nothing against someone contacting them to offer investing solutions. These efforts to contact young adults should be made in relevant channels and with ways important to young adults, for example in social media and visits in school. Young adults hope to be contacted in a fashion that would educate them more about investing, because the subject is often too difficult to approach. Based on the results of the research it is safe to say that young adults would invest more if the subject itself would be easier to approach. The lack of know-how and partly false beliefs about the required amount of capital to invest reduces the number of investors among young adults, even though some of them do not simply have enough money to invest. A better level of knowledge would allow them to make educated decisions instead of decisions based on images and beliefs. Banks and other businesses offering investment services should pay attention to directing their marketing communications in the right channel, in a relevant fashion.			
Keywords Investing, saving, young adults, students, survey			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	SIJOITTAJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	6
2.1	Rahoitusmarkkinoiden toiminta	7
2.2	Sijoitusinstrumentin valinta ja sijoituskäyttäytyminen	7
2.3	Riskit ja hajauttaminen.....	9
3	TAVALLISIMPIA SIJOITUSINSTRUMENTTEJA –JA KOHTEITA.....	13
3.1	Osakkeet	15
3.2	Rahastot	15
3.3	Asuntosijoittaminen.....	17
4	SIJOITTAJAN VEROTUS	20
4.1	Osakkeiden verotus.....	20
4.2	Rahastojen verotus	21
4.3	Sijoitusasuntojen verotus	22
4.4	Vähäiset myynnit ja myyntitappiot	23
5	AJAN MERKITYS SIJOITTAMISESSA	24
5.1	Korkoa korolle -ilmiö	24
5.2	Markkinatilanteiden muutokset	25
5.3	Esimerkkilaskelma	26
6	KYSELYTUTKIMUS.....	30
6.1	Kyselyn taustamuuttajat.....	31
6.2	Miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää?.....	32
6.3	Miksi nuoret sijoittavat?.....	36
6.4	Nuorten tietotaso liittyen sijoittamiseen ja eri sijoitusinstrumentteihin	39
6.5	Miten nuoret haluaisivat, että heitä lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa?	42
6.6	Kyselytutkimuksen reliabiliteetti ja valideetti	43
7	MIETTEITÄ SIJOITTAMISESTA JA YHTEENVETO	45
7.1	Yhteenveto opinnäytetyöstä ja opinnäytetyön tuloksista	46
8	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	48
	LIITE 1: KYSELYTUTKIMUKSEN LOMAKEPOHJA	52

1 JOHDANTO

Osakemarkkinat ovat olleet viime aikoina mielenkiintoista seurattavaa. Maaliskuussa Helsingin pörssin OMX Helsinki -indeksi ylitti ensimmäistä kertaa 9000 pisteen rajan, osittain varmasti Euroopan keskuspankki EKP:n elvytysohjelman siivittämänä (Herrala 2015). Osakekupan mahdollisuudesta on puhuttu jo pitkään arvostustasojen vain jatkaessa kasvuaan. Myös euron heikko kurssi on osaltaan ollut auttamassa euroalueen vientiyrityksiä ja niiden kurssikehitystä, kuten esimerkiksi suomalaisia Nokian Renkaita ja Tikkurilaa (Heurlin 2015). Kenties jonkinasteisia korjausliikkeitä Helsinginkin pörssissä on kuitenkin jo nähty, kun toukokuun 2015 alkuun mennessä Helsingin pörssin yleisindeksi laski yhteensä noin kymmenen prosenttia eli vajaat tuhat pistettä edellisen kuun huipputasostaan (Kauppalehti 2015). Edellä mainitut alkuvuoden pörssi uutiset ovat esimerkkejä niistä asioista, joita olen tämän opinnäytetyön kirjoitushetkellä laittanut merkille sijoitusharrastukseni ansiosta.

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa ajatuksesta, että jokaisen olisi tärkeää huomioida jo nuorella iällä miten hyödyllistä sijoittaminen voi olla, varsinkin kun sen aloittaa jo nuorena. Tarkoitukseni ei niinkään ole välttämättä saada jokaista tämän opinnäytetyön lukijaa sijoittamaan, vaan lähinnä saattamaan tietoisuuteen sen hyödyt erilaisten olennaisten perusasioiden lisäksi. Tällä tavoin päätös jättää sijoittamatta ei todennäköisesti johtuisi ainakaan tarpeellisen tiedon puutteesta. Osalla lähipiirini samanikäisistä ihmisistä syyt olla sijoittamatta liittyvät läheisesti siihen, että ajatus sijoittamisesta tuntuu vieraalta. He eivät myöskään ehkä tiedosta että myös opiskelija voi sijoittaa, sillä valitsemalla oikean sijoitusinstrumentin voi suuresti vaikuttaa tarvittavan sijoitettavan pääoman suuruuteen.

Tällä opinnäytetyöllä tutkin kohderyhmänäni olevien ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsityksiä sijoittamisesta, syitä sille miksi he eivät sijoita ja miksi osa sijoittaa. Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössä esiintyy:

- Miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää?
- Miksi nuoret sijoittavat?
- Mikä on nuorten suhde sijoittamiseen ja tietotaso liittyen eri sijoitusinstrumentteihin?
- Miten nuoret haluaisivat, että heitä lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa?

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta- ja tutkimusosuudesta, jossa käsitellään yleisempiä sijoittamiseen liittyviä asioita ja ilmiöitä. Aluksi määritellään sijoittajan yleinen toimintaympäristö ja erilaiset tekijät jotka vaikuttavat esimerkiksi sijoitusaktiivisuuteen. Lisäksi käsitellään muun muassa sijoittamisen riskejä ja kuinka niitä voidaan välttää. Viimeinen osuus sijoittamisen teoriasta päättyy sijoituskohteiden verotukseen.

Tämän opinnäytetyön otsikointi ja asioiden käsittelyjärjestys on rakennettu muistuttamaan aikajanaa alkaen sijoitusmahdollisuuksiin tutustumisesta ja päättyen aina siihen hetkeen jolloin sijoittaja pääsee nauttimaan sijoitusten tuottamasta pääomasta.

2 SJOITTAJAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Sijoittajia on monenlaisia, mutta kaikkia heitä yhdistää pyrkimys asettaa aikaisemmin joitain muita reittejä ansaittu pääoma kasvamaan arvoa valitsemassaan sijoituskohteessa. Sijoittamisella on usein jokin tarkoitus tai tavoite. Pitkällä tähtäimellä sijoittava henkilö voi tyypillisesti esimerkiksi pyrkiä parantamaan omaa eläketurvaansa sijoittamalla osan ansiotuloistaan, tai hän voi haluta säästää lapsilleen pesämunan tulevaisuutta varten. Joku toinen voi taas hakea jännitystä arkeensa käymällä aktiivista osakekauppaa. Parhaimmillaan sijoittaminen voi merkitä vaurastumista. Sijoittamalla pääsee tutustumaan talouselämään monesta eri perspektiivistä, riippumatta siitä onnistuuko sijoittaja pyrkimyksessään saada sijoitetulle pääomalleen kohtuullista tuottoa vai ei.

Sijoittajan kannalta sijoitustoiminnan tuotto voi tyypillisesti syntyä esimerkiksi korosta, jonka hän saa lainaamalleen rahalle, sen yritystoiminnan arvostuksen mittarin, osakekurssin, kasvamisesta jota hän on rahoittanut tai siitä osuudesta jonka yritys maksaa liikevoitostaan osakkeitaan omistaville tahoille osinkojen muodossa. Monesti kokonaistuotto syntyy jokaisen näiden tekijän muodostamasta yhdistelmästä.

Monille ihmisille sijoittaminen on säästämistä. Säästäminen itsessään voidaan nähdä tapahtuvan kahdessa kohtaa suhteessa tavoitteena olevaan säästökohteeseen: joko ennen tai jälkeen hankintahetken. Säästämällä ennen hankintaa voi sijoittaja esimerkiksi ostaa rahasto-osuutta, jonka hän myy hankinnan eli säästökohteen ostamisen tullessa ajankohtaiseksi. Jälkeenpäin säästäminen voi tarkoittaa esimerkiksi omakotitalolainan maksamista kuukausierissä pankille takaisin. (Fasóúlas, Manninen ja Niiranen 2013, 19.) Edellämainittua niin kutsuttua takapainotteista säästämistä ei varmasti yleisesti mielletä säästämiseksi ollenkaan, sillä säästökohteen omistussuhde on jo syntynyt. Sitä sen kuitenkin voidaan katsoa olevan, sillä siinä säästetään tulevaisuuden rahankäytöstä maksamalla säästökohteen ostohintaa takautuvasti.

Milloin sijoittaminen sitten tulee ajankohtaiseksi? Tietenkään yksiselitteistä vastausta ei ole, koska aloitusajankohtia on yhtä monta kuin maailmassa on sijoittajiakin. Yleisesti sijoittamisen voidaan katsoa yksilön kannalta olevan aloittamisen arvoista silloin, kun sijoittamisesta saatavalla tuotolla on merkitystä. Motivaatio sijoittamisen aloittamiseksi on siis kasvanut tätä myötä tarpeeksi suureksi. Tyypillisesti sopivan sijoituskohteen miettiminen tulee ajankohtaiseksi perinnön saannin yhteydessä tai kun varallisuutta on muuten päässyt kasaantumaan. (Fasóúlas ym. 2013, 19.) Varmasti hyödyllisin vaihtoehto sijoittamisen kokonaistuoton kannalta olisi kuitenkin rahan laittaminen sivuun sijoittamista varten jo ennen kuin sitä on tullut kertaeränä enemmän esimerkiksi juuri perinnön kautta. Jokainen kuitenkin sijoittaa vain omia tarkoituksiperiään varten, eikä näin ollen voida todeta olevan yhtä ainoaa oikeaa tapaa tai ajankohtaa sijoittaa. Jokaiselle sijoittaminen ei välttämättä ole mahdollista ollenkaan.

2.1 Rahoitusmarkkinoiden toiminta

Rahoitusmarkkinoilla toimivat yritykset, yritysten rahoittajat ja pankit. Rahoitusmarkkinat ovat sijoittajan toimintaympäristöä, joka voidaan jakaa edelleen kahteen alakategoriaan sen mukaan, kuinka pitkstä rahoitusvaateesta eli todistetusta velkasuhteesta on kysymys. Rahamarkkinat koostuvat alle vuoden mittaisista rahoitusvaateista, kun taas yli vuoden mittaiset kuuluvat pääomamarkkinoille. Rahamarkkinainstrumentteihin kuuluvat muun muassa pankkien sijoitustodistukset, valtion velkasitoumukset sekä yritystodistukset. Pääomamarkkinoiden kaupankäynti muodostuu joukkovelkakirjoista ja osakkeista. (Knüpfer ja Puttonen 2007, 48 – 56.)

Rahoitusmarkkinoiden rooli kansantaloudessa on ohjata rahoitusta sitä tarvitseville. Käytännössä tämä tarkoittaa vapaiden varojen siirtymistä markkinoiden ylijäämäsektorilta alijäämäsektorille, joka hakee toiminnalleen lisää rahoitusta. (Knüpfer ja Puttonen 2007, 48 - 49.) Tyypillinen piensijoittaja edustaa tässä kokonaiskuvassa rahoitusmarkkinoiden ylijäämäsektoria, sillä hän sijoittaa omaa vapaata pääomaansa alijäämäsektorin käyttöön, esimerkiksi yritykselle tai valtiolle, joko suoraan tai välittäjien kautta.

Ylijäämäsektorin niin sanotusti vapaana kelluva raha voi päätyä alijäämäsektorin rahan tarvisijoille joko suoraan rahoitusmarkkinoiden kautta tai rahoituksen välittäjien, kuten pankkien kautta. Kun pankki toimii välittäjän ominaisuudessa, se lainaa muille asiakkailleen kuten kotitalouksien säästöilleille säästämiä rahoja edelleen lainaa hakeville yrityksille. Tässä tilanteessa kotitalouksien ei luonnollisesti katsota lainaavan rahaa yrityksille, vaikka rahat niille lopulta päätyisivätkin. Velkasuhde muodostuu välittäjänä toimivan pankin ja lainaajina toimivien yritysten välille. Jos kotitaloudet päättäisivät lunastaa säästönsä pankista, pankki olisi luonnollisesti velvollinen ne heille myös maksamaan. Tämä muodostaa riskin pankin omalle liiketoiminnalle. (Knüpfer ja Puttonen 2007, 49 – 50.)

Rahan liikkuminen ja rahoitusmarkkinoiden toimiminen on keskeisessä osassa yhteiskunnan koko hyvinvoinnin kannalta. Rahoitusmarkkinoiden avulla rahan siirtyminen ylijäämäiseltä alijäämäiselle sektorille on nopeaa ja kustannustehokasta. Tehokkailla markkinoilla tieto tapahtumista ja yritysten tilanteesta liikkuu vapaasti ja osakkeen myyjä löytää osakkeen ostajan, riippuen luonnollisesti yksittäisen osakkeen haluttavuudesta markkinoilla. Kaiken kaikkiaan toimiva rahoitusjärjestelmä on kaikkien etu, sillä se takaa vapaana kelluvan pääoman siirtymisen hyötykäyttöön sinne, missä sitä enemmän tarvitaan parantamaan taloudellista tehokkuutta. (Knüpfer ja Puttonen 2007, 50 – 51.)

2.2 Sijoitusinstrumentin valinta ja sijoituskäyttäytyminen

Monet haluavat varmasti perustella sijoittamistaan järkisyillä, koska emme varmastikaan halua näyttäytyä impulsiivisina kun on kyse rahasta. Sellaiset rationaaliset päätökset, kuten sijoittaminen tulevaisuutta varten tai tavoitteellinen vaurastuminen on varmasti monelle lähtökohta sijoittamiseen. Se mikä saa tämän aloittelevan sijoittajan sijoittamaan myös jatkossa, mihin sijoituskohteeseen ja kuinka usein, on riippuvainen monesta eri tekijästä.

Allokaatioksi kutsutaan päätöstä siitä, mikä on eri varallisuusluokkien kuten osakkeiden tai rahastojen osuus sijoittajan koko sijoitetusta varallisuudesta. Allokaatiopäätökset kuuluvat sijoittajan tärkeimpiin päätöksiin heti sen päätöksen jälkeen, jonka ansiosta sijoittaminen on ylipäättään aloitettu. Jopa 90 prosenttia pitkän aikavälin tuottovaihteluista selittyy sijoittajan päätöksillä sijoittaa eri varallisuusluokkien välillä. (Anderson ja Tuhkanen 2004, 54.) Oikeiden sijoituskohteiden valintaan kannattaa siis käyttää aikaa.

Ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa sijoittaa. Se mikä voi osoittautua ainoaksi toimivaksi vaihtoehdoksi toiselle, voi osoittautua täydeksi mahdottomuudeksi toiselle. Otetaan yhdeksi esimerkiksi asuntosijoittaminen. Toinen sijoittaja voi perustella tämän kohteen valintaa sillä, että hänellä on tarpeeksi varallisuutta sijoittaakseen asuntoihin ja hän haluaa helposti ymmärrettävän sijoituskohteen. Asunnon arvonmuodostus on helposti ymmärrettävä seikka, joten valinta on varmasti oikea. Tämä sijoittaja haluaa myös toimia sijoittajana eettisesti, joten hän haluaa tarjota hyvän vuokraisännöyden kohtuulliseen hintaan sopivalle vuokralaiselle. Tässäkin suhteessa valinta on varmasti oikea.

Edellä mainittu sijoituskohte ei taas yleensä ole mahdollinen sijoituskohte esimerkiksi juuri tässä opinnäytetyössä kohderyhmänä oleville opiskelijoille. Tarvittavaa suurempaa aloituspääomaa heillä ei yleensä ole. Nuoremmat sukupolvet eivät yleensä oletusarvoisesti vastusta mitakaan heille ennestään outoja ja tuntemattomia asioita, joten heidän voisi perustellusti kuvitella olevan avoimempia myös arvonmuodostukseltaan monimutkaisemmille sijoitusinstrumenteille. Rahastoihin sijoittaminen onnistuu nykyisin täysin pelkästään kotisohvalta käsin, kun taas edellä mainittu asuntosijoittaminen vaatii vielä ainakin toistaiseksi enemmän vaivaa, esimerkiksi pankissa asioimisen muodossa. Poikkeuksena tähän voidaan laskea asuntoihin sijoittaminen tähän erikoistuneiden sijoitusrahastojen kautta joissa myös sijoittamiseen tarvittava pääoma on perinteisesti huomattavasti pienempi, vain satojen eurojen suuruinen (S-Pankki 2013 - 2015).

Erinäisiä sijoituskäyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä on monia, ja ensimmäinen erottava tekijä löytyy sukupuolesta. Miehet ja naiset sijoittavat eri tavalla. Brad Barberin ja Terrance Odeanin tutkimuksen mukaan miehet ovat rahaan liittyvissä asioissa naisia itsevarmempia. Tämä sama itsevarmuus saa miehet sijoittamaan enemmän ja aktiivisemmin kuin naiset, mikä puolestaan pitkällä aikavälillä laskee miesten sijoitussalkkujen kokonaistuottoa verrattuna naisiin, koska sijoittamisen kulut kasvavat liian suuriksi. Edellä kuvattu ilmiö oli vielä selvemmin nähtävissä yksin elävissä miehissä ja naisissa kuin mitä se oli parisuhteessa elävillä. (Barber ja Odean 2001, 261 – 292.) Tämän perusteella vaikuttaa siis siltä, että naiset ovat rationaalisempia sijoittajia tai ainakin he menestyvät paremmin. Erilainen ja miehiä varovaisempi suhtautuminen rahankäyttöön edesauttaa naisten menestymistä sijoittajina.

Myös sijoittajan persoonallisuuden piirteillä on merkitystä. Mark Grinblattin ja Matti Keloharjun tutkimuksessa *Sensation Seeking, Overconfidence and Trading Activity* (2009, 549 - 578) ilmeni samankaltaisia tuloksia. Kuten edellä, myös he totesivat sijoitusaktiivisuuden kasvavan itsevarmuuden mukana. Mielenkiintoisinta tässä tutkimuksessa oli se, että autolla saatujen ylinopeussakkojen määrällä näytti olevan yhteys sijoitusaktiivisuuteen. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden sijoitusak-

tiivisuus osoittautui sitä suuremmaksi, mitä enemmän he olivat saaneet sakkoja autolla ajaessaan. Tämä käytös tulkittiin tämän tutkimuksen yhteydessä eräänlaiseksi jännityshakuisuudeksi tai haluksi kokea uusia jännittäviä asioita huolimatta niihin liittyvistä riskeistä. Tässäkään tapauksessa aktiivisempi sijoittaminen ei osoittautunut kannattavaksi vaihtoehdoksi tutkimukseen osallistuneille henkilöille.

Ihmisille muillakin elämänoilla tyypillinen käyttäytyminen näyttäytyy myös sijoittamisessa. Sijoittajat esimerkiksi ovat taipuvaisia sijoittamaan heille kaikkein tutuimpiin yrityksiin, joiden tuotteita he esimerkiksi itse käyttävät ja joihin heillä itsellään on jonkinlainen aiemmin muodostunut side. (Huberman 2001, 659 - 680.) Tämän taipumuksen takia sijoittajilta jää varmasti monia muita hyviä sijoituskohteita käyttämättä, koska he keskittyvät vain heille jo ennastaan tuttuihin yrityksiin. Tästä ei tietenkään ole haittaa silloin, kun tämä jo ennastaan tuttu yritys olisi muutenkin osoittautunut hyväksi sijoituskohteeksi.

Erilaiset ulkoiset ärsykkeet ohjaavat myös vahvasti sijoittajien toimintaa, riippumatta siitä ovatko ne tiedostamattomia vai ei. On todettu että esimerkiksi New Yorkin pörssin kaupankäynti on huomattavasti aktiivisempaa aurinkoisina päivinä kuin mitä se on täysin pilvisinä päivinä (Hirshleifer ja Shumway 2003, 1009 – 1032.) Toinen todiste mielialan vaikutuksesta sijoitusaktiivisuuteen voidaan oletettavasti nähdä jalkapallon World Cup- kisojen karsintavaiheen jälkeisenä päivänä. Häviäjään pörssissä kaupankäyntiaktiivisuus laskee, johtuen oletettavasti siitä, että sijoittajat ovat huonolla tuulella edellisen päivän ottelun lopputuloksesta. (Edmans, Garcia ja Norli 2007, 1967 – 1998.)

Sijoittajat ovat yleensä myös kiinnostuneita miten heidän oma sijoitussalkkunsu kestää vertailua heidän tuttaviensa sijoitussalkkujen kanssa. Tästä syystä esimerkiksi osakkeiden hajauttaminen tarpeeksi moneen yhtiöön tai toimialaan voi jäädä vajavaiseksi. Ostamalla samoja osakkeita kuin mitä tuttavat omistavat, halutaan välttyä pärjäämästä heitä huonommin osakemarkkinoilla. (DeMarzo, Kaniel ja Kremer 2004, 1677 - 1715). Vastaavasti tämä tarkoittaa myös sitä, että et voi pärjätä heitä paremminkaan. Tällainen vertailukelpoisuuden ylläpitäminen johtaa myös sellaisiin valintoihin sijoitussalkkun sisällössä, mihin ei välttämättä muuten olisi päädytty. Tällä periaatteella saattaa siis esimerkiksi tulla ostaneeksi omaan riskinsietokykyyn nähden liian riskipitoisia osakkeita tai liikaa saman toimialan osakkeita.

Jotkut perustavat sijoituksensa enemmän tunteeseen ja intuitioon, riippumatta siitä ovatko he tietoisia valinnoistaan tai eivät. Sijoittajista parhaimmat ja menestyvimmat taas onnistuvat suhtautumaan sijoittamiseen kalkyloivammin ja rationaalisemmin. Helpoiten pystyt torjumaan impulsiivisia ideoitasi olemalla suunnitelmallinen heti sijoitusuransa alusta lähtien. Kun tiedät miksi sijoitat, minne sijoitat ja miksi juuri sinne, jätät turhat myynnit ja ostot tekemättä.

2.3 Riskit ja hajauttaminen

Keskeinen ja välttämätön osa sijoittamisesta on riski. Suuremman riskin omaavilla sijoitusinstrumenteilla on myös suurempi tuotto-odotus, joten saadakse sijoittamalleen pääomalleen mahdollisim-

man hyvää tuottoa täytyy myös olla valmis ottamaan suurempia riskejä. Sijoittamisessa on monenlaisia riskejä, joiden merkitys jokaiselle sijoittajalle määräytyy henkilökohtaisen riskinsietokyvyn kautta.

Sana "riski" tarkoittaa suomen kielessä pelkästään mahdollisuuden käyttämisen negatiivista puolta: jokin voi mennä pieleen tai tämä voi koitua minulle tappioksi. Riski on latinankielisessä termistössä alkuperäisessä tarkoituksessaan tarkoittanut eräänlaista vaihteluväliä, jonka voidaan esimerkiksi tapahtumaan katsoa sisältyvän. Riski kuvasi siis epävarmuutta tulevaisuudesta riippumatta siitä, onko se huonompi vai parempi kuin odotettu ja toivottu lopputulos. Sijoittamisen riskejä tulisi monesti tulkita juuri sanan "riski" alkuperäisessä merkityksessä. Se on epätietoisuutta tuoton suuruudesta tulevaisuudessa. Riskinsietokyky tarkoittaa vastaavasti sijoittajan henkilökohtaista valmiutta sietää sijoituskohteen arvon vaihtelut ja siitä mahdollisesti syntyvät tappiot. (Kallunki, Martikainen ja Niemelä 2011, 23 - 24.)

Sijoittamisen riskit on jaoteltavissa moneen eri kategoriaan. Yleisemmin käytettyjä termejä kuvaamaan riskiä ovat systemaattinen riski ja epäsystemaattinen riski tai yritysrisiki. Systemaattinen riski koskettaa markkinoita kokonaisuudessaan, eikä sen vaikutusta sijoitusten kokonaistuottoon voida millään keinolla pienentää. Systemaattinen riski ei liity mihinkään tiettyyn sijoituskohteeseen- tai instrumenttiin, vaan se on läsnä yleisesti. Esimerkkinä systemaattisesta riskistä voidaan mainita sotatila. Epäsystemaattinen riski tai yritysrisiki taas kuvaa altistumista esimerkiksi tietylle yritykselle, toimialalle, varallisuusluokalle tai maantieteelliselle alueelle. Sijoitussalkun epäsystemaattista riskiä voidaan pienentää kiinnittämällä huomiota sijoituskohteiden monipuolistamiseen eli hajauttamiseen ja arvopapereiden kriittiseen valintaan. (Nasdaq 2000 - 2015.)

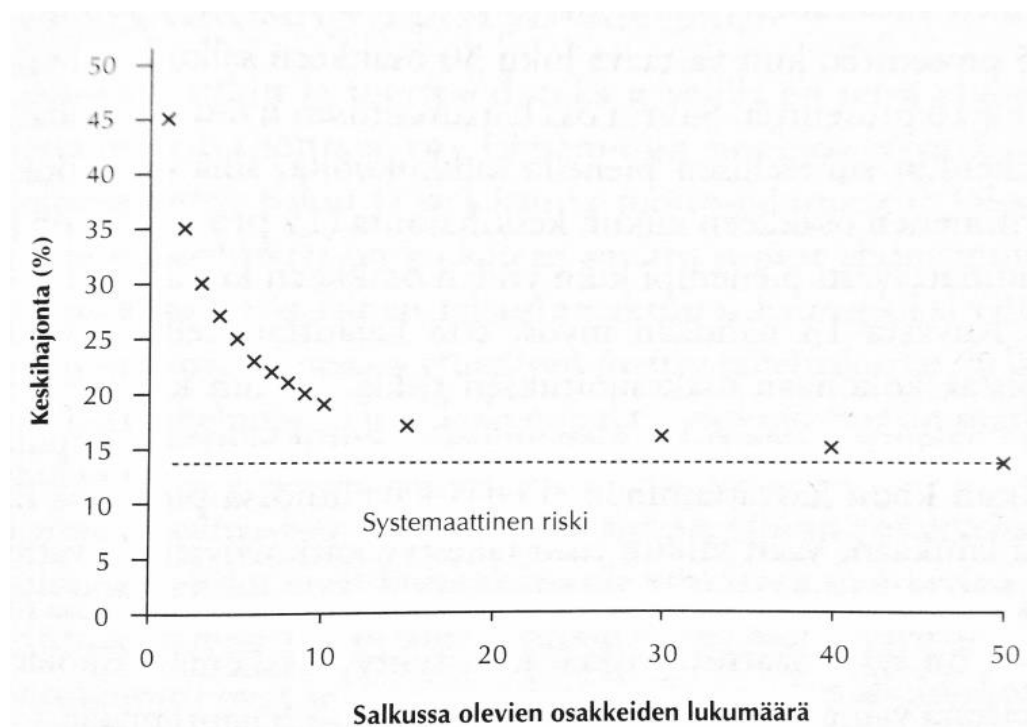
Muita sijoittajan kohtaamia riskejä ovat muu muassa korkoriski, luottoriski, valuuttariski ja likviditeettiriski. Korkoriski näyttäytyy silloin, kun sijoituskohde ja sen tuotto on sidottu ennaltamääritettyyn korkoon ja kun yleinen korkotaso nousee. Luottoriskin tappiot voivat syntyä esimerkiksi silloin, kun joukkovelkakirjan liikkeellelaskija ei pysty maksamaan joukkovelkakirjan omistajalle korkoa lainastaan. Valuutta- ja likviditeettiriski liittyvät molemmat kaupankäyntitalanteisiin. Valuuttariski on läsnä, kun rahaa vaihdetaan valuutasta toiseen ja se realisoituu, jos vaihto joudutaan tekemään epädullisella vaihtokurssilla. Likviditeettiriski taas liittyy sijoituskohteen tilanteeseen markkinoilla. Sijoituskohde on epälikvidi, jos sille ei löydy ostajia tai sellaista on hankala tai mahdoton ostaa itselleen vallitsevalla kurssilla tai hinnalla. (Investopedia 2015.)

Hajauttamisesta kuulee usein puhuttavan sijoittamisen ainoana "ilmaisena lounaana", jonka jokaisen järkevän sijoittajan tulisi käyttää hyväkseen. Hajauttamisella tarkoitetaan sijoittamiseen liittyvän riskin pienentämistä ostamalla toisistaan riippumattomia sijoituskohteita, jotka eivät käyttäydy samalla tavalla markkinatilanteen vaihdellessa (Nordea 2015). Hajauttaminen voi tapahtua eri omaisuusluokkien, kuten osakkeiden, rahastojen sekä joukkovelkakirjojen välillä.

Hajauttamisen ydinajatus sijoittamisessa perustuu Harry Markowitzin 1950-luvulla kehittämään portfolioteoriaan, jonka mukaan sijoittamisen riskiä voi pienentää jakamalla sijoittamaa varallisuuttaan

useaan eri sijoituskohteeseen. Portfolioteorian mukaan hajautuksen onnistumista mitataan eri sijoituskohteiden kovarianssilla, jonka laskukaavan teoriaa ei tässä työssä kuitenkaan tarkemmin käsitellä. Positiivinen kovarianssi kertoo sijoituskohteiden yhteisvaihtelusta, joka on hajauttamisen kannalta epätoivottu lopputulos. Negatiivinen kovarianssi taas tarkoittaa sitä, että sijoituskohteet ja niiden arvo muuttuu eri tavalla eri markkinatilanteissa. Pieni kovarianssikerroin kertoo siis käytännössä hyvin hajautetusta salkusta. (Kallunki ym. 2011, 60 – 62.)

Suoran osakesijoittajan ei kovin moneen eri osakkeeseen tarvitse hajauttaa saadakseen hajauttamisen suurimmat hyödyt käyttöönsä. Helsingin pörssistä koostetun aineiston perusteella omistamalla 15 eri osaketta saa itselleen jo hyvin hajautetun salkun, kuten alla olevasta kuvasta voimme huomata. Jokainen rasti kuvaa osakelukumääräiseltä sisällöltään erilaista salkkua ja niiden vuotuista keskimääräistä keskihajontaa. (Kallunki ym. 2011, 69.)

KUVIO 1. Osakkeiden lukumäärän vaikutus osakesalkun vuotuisen keskimääräiseen keskihajontaan Helsingin Pörssissä vuosina 1991 - 2000 (Kallunki ym. 2011, 69).

Yllä olevassa kuvassa mainittu systemaattinen riski kuvaa riskiä, jota ei voi pienentää osakevalinnalla tai hajauttamisella. Ero yhden ja 15 omistetun osakkeen vaikutuksella osakesalkun keskihajontaan on suuri, jopa 29 prosenttiyksikköä. Hajauttamisen hyöty laskee tästä eteenpäin dramaattisesti: ero 15 ja 30 omistetun osakkeen määrällä laskee osakesalkun keskihajontaa enää vain yhdellä prosenttiyksiköllä. (Kallunki ym. 2001, 68 - 69.)

Myös ostoajankohdan tietoinen valinta tai lähinnä tämän päätöksen pois jättäminen on hajauttamista, vaikkakin vain ajallisesti. Esimerkiksi kuukausisäästämällä joka kuukausi saman summan rahastoon tulee rahasto-osuutta ostettua sekä silloin, kun kurssien arvostustasot ovat korkealla kuin myös silloin kun ne ovat alhaalla. Pitkällä aikavälillä tämä on varmasti kannattavampaa, kuin että

yrittäisi arvuutella parasta ostoajankohtaa, johon painottaisi esimerkiksi koko vuoden sijoituksesi kerralla. Vaikka arvuutteleamalla varmasti välillä tulisi myös onnistumisia, jäisi ”halvemmat” ostoajankohdat välillä myös käyttämättä, koska kurssit laskivat entisestään. (Pesonen 2011, 30 – 31.)

Vaikka hajauttamisen tärkeydestä ollaan yleisesti yhtä mieltä, löytyy sille myös omat vastustajansa. Yksi sellainen on myös maailman menestyneimpänä sijoittajana tunnettu Warren Buffet. Warren Buffetin tapaa sijoittaa kutsutaan bisnessijoittamiseksi. Lyhyesti muotoiltuna tämän sijoitustyylin pääidea on siinä, että ei ole mitään syytä hajauttaa jos tietää mihin on sijoittamassa. Sijoituskohteen huolellinen valinta on siis erityisen tärkeää. Sijoituskohteen arvioinnissa Buffet ei kuitenkaan käytä samanlaisia metodeja ja tunnuslukuja kuin sijoittajat yleensä, vaan paneutuu tarkasteltavaan yritykseen ja sen liiketoimintaan yleisemmällä tasolla ja korostaa muun muassa yrityksen johdon merkitystä. Warren Buffet pyrkii sijoittamaan vain parhaisiin yrityksiin ja vain pitkällä aikavälillä, sekä pidättäytyy osallistumasta sijoittajille tyypilliseen ”osakepeliin” jossa pyritään nopeisiin voittoihin ostamalla osakkeita silloin kun ne ovat halpoja ja myymällä ne eteenpäin kun ne ovat kalliita. (Hyttinen 2014, 65 – 72.)

On eri asia rakentaa hajautettu sijoitussalkku, kuin säilyttää sellainen. Sijoitussuunnitelman rakentaminen onkin tärkeä osa onnistuneen sijoittamisen prosessia. Mitä tarkemmin sijoittaja seuraa tapahtumia ympärillään ja osakekurssien liikkeitä, sitä enemmän hänen tekee mieli poiketa aiemmasta suunnitelmastaan, koska hän kokee pystyvänsä vaikuttamaan entistä enemmän sijoitustensa onnistumiseen. Sijoittaja siis kuvittelee pystyvänsä vaikuttamaan asioihin vain koska hän on niistä tietoinen, ja tämä ei tee hyvää pitkän aikavälin suunnitelmallisuudelle. Joissain tilanteissa tällaiset korjausliikkeet voi olla tarpeellisiakin, mutta tällaisten toimenpiteiden täytyy olla tarkkaan harkittu ja analysoitu. (Pesonen 2011, 33.) Oman henkilökohtaisen sijoitusurani alussa tietotasoni karttui niin nopeasti, että alkuperäiset suunnitelmani jäivät vanhaksi nopeasti. Myös äkillinen ja odottamaton muutos elämäntilanteessa on varmasti järkevä hetki järjestää sijoittamistaan uudelleen, ja siirtää sijoituksiaan esimerkiksi sellaisiin omaisuusluokkiin joissa ei ainakaan tilastojen perusteella tapahdu niin paljon arvonheiluntaa. Näin ollen sijoitusten muuttaminen rahaksi on nopeampaa, jos haluaa myyntitilanteessa varmistua siitä että myy sijoituksensa voitolla.

Sijoitussuunnitelman olisi hyvä vastata ainakin neljään peruskysymykseen: 1. mikä on sijoittamiseni tavoite pitkällä aikavälillä, 2. kuinka kauan haluan ja olen valmis sijoittamaan, 3. kuinka paljon haluan ottaa riskiä, 4. kuinka paljon olen valmis käyttämään omaa aikaani sijoitusteni hoitamiseen. Kun näihin neljään kysymykseen on vastannut totuudenmukaisesti ja parhaan tietonsa mukaan, voi omia sijoituksiaan alkaa jaotella eri omaisuusluokkien kesken. (Pesonen 2011, 33.) Jos asettaa itselleen tietyn tuottotavoitteen tai suunnittelee sijoittavansa esimerkiksi kahdenkymmenen vuoden ajan, voi vähentää sijoitussalkkunsu riskiä vaihtamalla vähäriskisimpiin omaisuusluokkiin lähestyessään haluamaansa päämäärää. Tällä tavoin voi varmistaa onnistuvansa ja pääsevänsä positiiviseen reaali-tuottoon, tai ainakin näin voit kasvattaa sen todennäköisyyttä paljon.

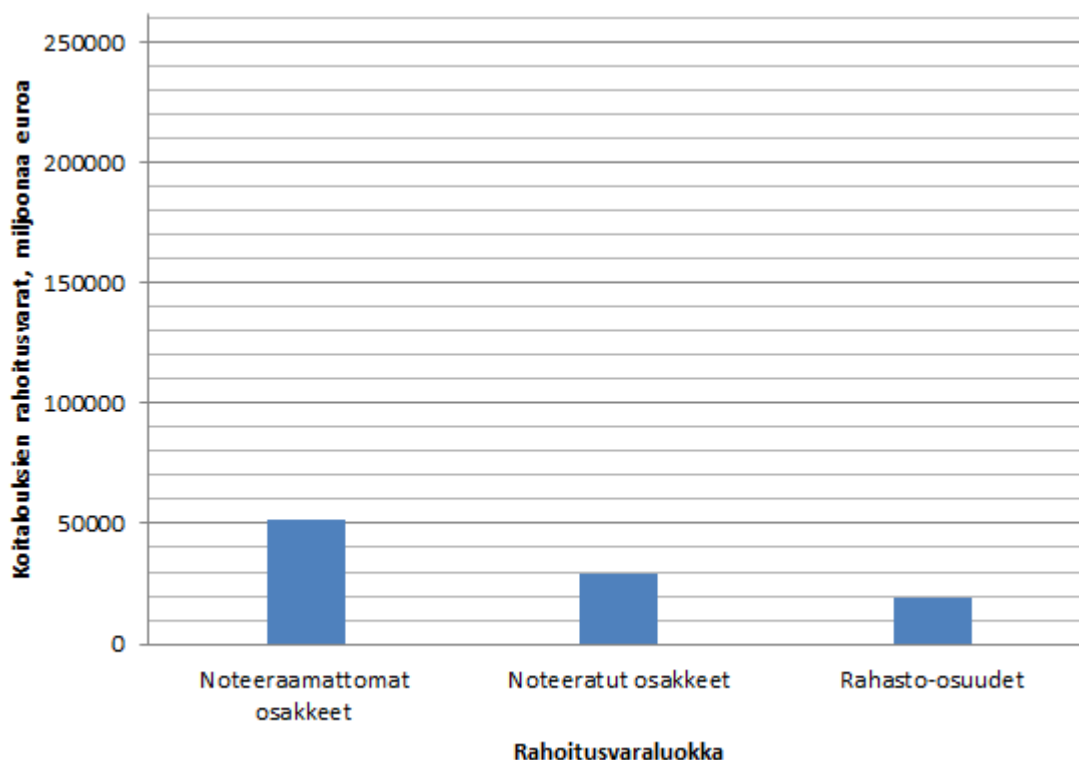
3 TAVALLISIMPIA SIJOITUSINSTRUMENTTEJA JA -KOhteITA

Tässä osiossa opinnäytetyötä esitellään tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksen kohderyhmälle kolme tutuinta sijoitusinstrumenttia. Kyselytutkimuksessa vastaajilta kysyttiin mitä heille tulee mieleen sanasta ”sijoittaminen”, ja tämän kysymyksen vastauksista on poimittu kolme eniten esiintynyttä sijoitusinstrumenttia. Eniten mainintoja saivat osakkeet eli suorat osakesijoitukset, rahastot sekä asunnot eli asuntosijoittaminen. Näistä kolmesta mainitusta sijoituskohteesta varsinkin kaksi ensimmäistä sopivat myös nuorelle sijoittajalle, mutta asuntosijoittaminen vaatii välittömässä muodossaan tyyppilliselle nuorelle sijoittajalle luonnollisesti liian suuren pääoman ollakseen todellinen vaihtoehto.

Osakkeiden, rahastojen ja asuntosijoittamisen tuotot ja verotus käsitellään omana pääotsikkonaan, sillä ne sijoittuvat sijoituskohteiden omistamisen aikakaarelle omina tapahtuminaan lähelle toisiaan.

Seuraavissa kappaleissa on avattu kolme eniten mainintoja kyselyssä saanutta sijoitusinstrumenttia- ja kohdetta, kun kysyttiin mitä sanasta ”sijoittaminen” tulee vastaajalle ensimmäisenä mieleen. Tällä tavoin haluan tarkentaa sitä mielikuvaa, mikä kyselyyn vastanneilla henkilöillä on sijoittamisesta ja heille kaikkein tutuimmista sijoitusinstrumenteista- ja kohteista. Kysymykseen vastanneista 421 vastaajasta peräti 168 mainitsi vastauksessaan osakkeet, joko osana vastausta tai ainoana asiana joka tulee sijoittamisesta mieleen. Rahastot saivat maininnan 67 vastauksessa ja asuntosijoittaminen mainittiin 52 vastauksessa.

Koko Suomen mittakaavassa suorat osakesijoitukset ovat vielä rahastoja selvästi suosittumpi sijoitusmuoto, vaikka myös rahastot ovat kasvattaneet suosiotaan.

KUVIO 2. Kotitalouksien rahoitusvarat vuoden 2014 lopussa noteeratuissa- ja noteeraamattomissa osakkeissa sekä rahasto-osuuksissa (Suomen virallinen tilasto 2015).

Yllä olevassa diagrammissa on kuvattu suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarat vuoden 2014 lopussa noteeraamattomien ja noteerattujen osakkeiden sekä rahasto-osuuksien osalta, mukailtuna pylväsdiagrammina Tilastokeskuksen alkuperäisestä taulukosta. Noteeraamattomissa osakkeissa, eli julkisen kaupankäynnin ulkopuolella olevissa osakkeissa suomalaisilla oli vuoden 2014 lopussa yli 51 miljardia euroa. Noteeratuissa eli pörssiyhtiöiden osakkeissa puolestaan varallisuutta oli yli 29 miljardia euroa, kun taas rahasto-osuuksia suomalaisilla oli vuoden loppuun mennessä yli 18 miljardin euron edestä. Suurin yksittäinen rahoitusvaraluokka oli käteistalletukset, jonka osuus kaikista rahoitusvaroista vuoden loppuun mennessä vastasi noin 30 prosenttia kokonaisuudesta. (Suomen virallinen tilasto 2015.) Vaikka rahastojen ja osakkeiden suosio on myös Suomessa ollut viime aikoina kasvussa, olemme esimerkiksi Ruotsia paljon jäljessä. Kuten Ruotsin Sijoitusrahastoyhdistys toteaa vuosikertomuksessaan: ”Sijoitusrahastoista on tullut osa hyvinvointijärjestelmää, joka lisää ihmisten taloudellista turvaa ja mahdollistaa erilaisten unelmien toteuttamisen”. Toteamuksessa on varmasti paljon perää, sillä ruotsalaisista aikuisista peräti 94 prosenttia kertoo säästävänsä sijoitusrahastoihin. (Puttonen ja Repo 2007, 8.)

Kolmanneksi eniten mainintoja saanut asuntosijoittaminen on Suomessa saanut viime aikoina lisää huomiota, vaikka asuntokauppa ei muuten ole ollukaan aktiivista. Ehkä asuntosijoittajana oleminen onkin juuri silloin kaikkein tuottoisinta, kun muut ihmiset ovat varovaisia. Varovaisuudessaan he lykkäävät oman asunnon hankkimista, ja juuri sen takia päätyvät aikaisempaa useammin vuokra-asuntoon. Kaupungista riippuen voi uusien kerrostalojen osakkeista jopa viidesosa päätyä tällä hetkellä heti valmistumisensa jälkeen vuokralle (Aalto 2015). Suomessa yksityisiä vuokranantajia on jo

noin 250 000 (Taipale 2015). Tässä osiossa käsiteltävä asuntosijoittaminen käsittää ainoastaan asuntojen suoran omistamisen ja edelleenvuokrauksen, eli perinteisen asuntosijoittamisen muodon.

3.1 Osakkeet

Osake on omistusosuus yhtiöstä. Olemalla osakkeenomistaja pääsee nauttimaan yrityksen menestyksestä, mutta osakkeiden omistamisella on myös kääntöpuolensa. Jos yrityksen tulevaisuus muuttuu epävarmaksi tai se kokee muuten tappioita toiminnassaan, alkaa yleensä sen osakekurssi eli yhtiön yhden liikkeellelaskeman osakkeen sen hetkinen arvo laskea. Reaktio on siis käänteinen sille tilanteelle, mitä tapahtuisi jos yritys alkaisi vaikuttaa ulkopuolisen silmissä tuottavammalta ja varmemmalta sijoituskohteelta. (Puttonen 2009, 30.) Saman yhtiön sisällä voi olla erilaisia osakkeita, joita omistamalla voi olla erilaisia oikeuksia joko yhtiön jakamiin varoihin tai äänioikeuksiin (Anderson ja Tuhkanen 2004, 120.) Osakkeita voi omistaa sekä yksityisistä osakeyhtiöistä tai julkisista- eli pörssiyrityksistä (Fasóúlas ym. 2013, 84).

Osakekurssia pidetäänkin monessa yhteydessä yhtenä yrityksen arvostuksen mittarina, sillä se kätkee taakseen paljon eri asioita. Osakekurssi kuvaa markkinoiden kokonaisnäkemyksiä yrityksen tämähetkisestä sekä tulevasta tilasta, sillä näkemykset yrityksen kyvystä suoriutua sekä nyt että tulevaisuudessa sisältyvät osakekurssin arvoon. Jos yrityksen tilanne näyttää yhtäkkiä valoisammalta, nousee sen osakekurssi koska osakkeille on enemmän halukkaita ostajia. Vastaavasti ostajia on silloin pääsääntöisesti vähän, kun yrityksestä saatava informaatio ei tue sen suoriutumista odotetulla tavalla. Osakekurssi noudattaa siis kysynnän ja tarjonnan lakia. (Pesonen 2011, 94 – 95.)

Yrityksen osakkeiden kautta saama pääoma on sille sellaista pääomaa, joka ei sisällä minkäänlaisia velvoitteita osakkeenomistajaa kohtaan. Jos yritys lopettaisi toimintansa, saisi osakkeenomistaja oikeuden vaatia rahansa takaisin vasta yrityksen velkojien jälkeen, jos jaettavaa enää jäisi. (Anderson ja Tuhkanen 2004, 119.)

Osingonmaksuksi kutsutaan sitä tilannetta, kun osakeyhtiön hallitus päättää maksaa liiketoiminnansa kautta saamastaan tilikauden voitosta osan osakkeenomistajilleen. Saamasi osingon määrä riippuu omistamasi osakkeiden määrästä ja niiden laadusta, sillä saman yhtiön eri osakkeilla voi olla eri oikeus yhtiön jaettaviin varoihin. Osingoilla on suuri merkitys kokonaistuotossa, joka saadaan omistamalla osakkeita.

3.2 Rahastot

Rahastot ovat sijoituskohteita, joista ostamalla osuuden ostaa samalla jokaista rahaston omistamaa arvopaperia. Osuutesi rahaston keskenään samansuuruisista osuuksista määräytyy sijoittamasi pääoman mukaan. Rahaston omistajina on jokainen rahastoon sijoittanut yksityishenkilö, yritys tai muu yhteisö tai säätiö. Sijoittajien omistamat osuudet rahastoissa voidaan jakaa sekä tuotto- että kasvuosuuksiin. Tuotto-osuuksille maksetaan vuosittain tuottoa eli osinkoa, mutta kasvuosuuksien voit-

to-osuus lisätään sijoituksen alkuperäiseen pääomaan jolloin sijoittaja saa sen itselleen vasta myydessään koko rahasto-osuutensa. (Fasoúlas ym. 2013, 130 – 131.)

Jokaisella rahastolla on oma sijoituspolitiikkansa ja omat sääntönsä. Sijoituspolitiikkaan on kirjattu linjauksia rahaston sisältämistä arvopapereista, eli sijoittaako rahasto varansa korko- vai osakemarkkinoille tai kenties molemmille. Muita esimerkkejä rahaston sijoituspolitiikassa mainituista asioista ovat rahaston vertailuindeksi, arvopapereiden maantieteellinen jakautuminen ja päätös rahaston tuotto-osuuksien jakamisesta. Muita lakisääteisesti saatavissa olevassa rahastoesitteessä mainittuja asioita ovat myös esimerkiksi tieto rahastonhoitajasta tai hoitajista, palkkiotasot ja rahaston historiallinen arvonkehitys. (Puttonen ja Repo 2007, 30 – 31.)

Rahastot voidaan luokitella sijoituspolitiikkansa perusteella eri luokkiin. Juha-Pekka Kallungin, Minna Martikaisen ja Jaakko Niemelän teoksessa Ammattimainen sijoittaminen (2011, 132 – 133) sijoitusrahastot on luokiteltu seuraavalla tavalla:

1. Korkorahastot
 - lyhyen koron rahastot
 - keskipitkän koron rahastot
 - pitkän koron rahastot
 - korkean riskin yrityslainarahastot
2. Yhdistelmärahastot
3. Osakerahastot
4. Erikoisrahastot
 - absoluuttisen tuoton rahastot
 - pääomasuojatut rahastot
 - indeksirahastot
 - rahastojen rahastot
 - vipurahastot
 - eettiset rahastot

Rahastoja on siis lukuisia erilaisia, eikä edellä mainittua luokitteluakaan ole sanottu kaiken kattavaksi. Korkorahastojen sijoituspolitiikkaan on kirjattu sijoittaminen joukkovelkakirjalainoihin, joita yritykset ja julkisyhteisöt laskevat liikkeelle. Erot koron pituudella selittyvät joukkovelkakirjalainojen lainaajalla eli maturiteetilla. Mitä pitempi laina-aika on, sitä suuremmaksi korkoriski muodostuu sijoittajalle. Korkorahastoista suurin riski on yrityslaina-, eli niin sanotuilla high yield- rahastoilla. (Kallunki ym. 2011, 133 - 135.)

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että joukkolainoihin vaihtelevissa määrin. Mitä enemmän yhdistelmärahasto sijoittaa osakkeisiin, sitä suurempi riskiluokitus sillä on mutta myös korkeampi tuotto-odotus. Osakerahastot sijoittavat puolestaan taas pelkästään osakkeisiin. Sijoituspolitiikkansa puolesta osakerahastojakin on monenlaisia, sillä eroja voi olla muun muassa toimialoil-

la, maantieteellisesti tai sijoitettavien yritysten koon puolesta. Erikoisrahastoihin kuuluu karkeasti sanottuna kaikki muut rahastot. (Kallunki ym. 2011, 134 – 135.)

Absoluuttisen tuoton rahastot pyrkivät usein rahamarkkinasijoituksia eli korkotuotteita korkeampaan positiiviseen tuottoon riippumatta markkinatilanteesta. Absoluuttisen tuoton rahastot, toisin sanoen hedge-rahastot tavoittelevat vakaata tuottoa mahdollisimman vähäisellä riskillä. Pääomasuojatut- ja absoluuttisen tuoton rahastot muistuttavat paljon toisiaan riskin ja tuoton tasapainoltaan, mutta niiden sijoituspolitiikoissa voi olla eroavaisuuksia. (Kallunki ym. 2011, 134 – 135.) Pääomasuojatuista rahastoista saa ennaltamäärätyn osuuden sijoitettua pääomaa varmasti takaisin, kuten esimerkiksi Nordean Turva 75 Kasvu- rahastosta, josta lunastettaessa saa vähintään 75 prosenttia rahasto-osuuden saavuttamasta päivän korkeimmasta tasosta ennen lunastuspalkkiota. (Morningstar 2014.) Indeksirahastot taas ovat kulurakenteeltaan sijoittajalle edullisempia, sillä niiden sijoituspolitiikan mukainen toiminta ei vaadi salkunhoitajalta aktiivista työtä markkinoiden seuraamisen muodossa. Indeksirahastot sijoittavat kohdeindeksinsä mukaisesti, jota niiden tuottotaso myös siis vastaa. Rahastojen rahastot taas sijoittavat puolestaan suoraan toisiin rahastoihin. Vipurahastot käyttävät apunaan erilaisia johdannaisia suojamaan salkkua, sekä apunaan tavoitellessaan parempaa tuottoa. (Kallunki ym. 2011, 135.)

Sijoitusrahaston valintaan vaikuttaa oma sijoittajaprofiili. Oma riskinotto- ja halukkuus sekä muun muassa elämäntilanne ja tulotaso ovat keskeisiä kysymyksiä valintoja tehdessä. Rahastoissa on omat etunsa verrattuna esimerkiksi suoraan osakesijoittamiseen. Kulut ovat yleensä kohtuulliset, joten kuukausisäästäminen on järkevää koska rahasto-osuuden ostamisesta ei välttämättä peritä palkkiota lainkaan. Sijoitusrahastot ovat myös ammattilaisten hoitamia, joten sijoittaja on itse vapautettu markkinoiden seuraamisesta jos itse niin tahtoo. Hajauttaminen hoituu myös kuin itsestään jo ajallisesti edellä mainitun kuukausisäästämisen muodossa, mutta myös rahastojen sijoituspolitiikojen ansiosta. Varmasti juuri sijoitusrahastojen monipuolisuuden, vaivattomuuden ja muun muassa edellä mainittujen etujen ansiosta jopa lähes miljoona suomalaista yksityishenkilöä sijoittaa rahastoihin. (Virta 2015, 3 - 28.)

3.3 Asuntosijoittaminen

Asuntosijoittaminen on viime aikoina uudestaan pinnalle noussut sijoitusmuoto, joka houkuttelee konkreettisuutensa ansiosta monia. Sijoitusmuodon konkreettisuudesta kertoo hyvin Nooa Säästöpankin toimitusjohtajan Tommi Rytkösen mietteet asiasta. Asuntosijoittaja on tekemisissä aitojen ihmisten ja elämäntilanteiden kanssa, ja saattaa saada puhelun lauantai-iltana rikki menneestä jääkaapista. (Jantunen 2015.) Asuntosijoittamisen kokonaistuotto muodostuu vuokralaisen maksamasta vuokrasta, josta saadaan kulujen jälkeen vuokratuotto sekä mahdollisesta asunnon hinnannoususta joka realisoituu käytännössä vasta asuntoa myydessä (Holappa 2015, 2.)

Sijoitusmuotona asuntosijoittaminen mielletään vähäriskisemmäksi kuin erilaisten rahoitusinstrumenttien kautta sijoittaminen, ja sitä se voi ollakin. Asuntosijoittajan on monessa tilanteessa perusteltua ottaa jopa lainaa sijoituksiaan varten, toisin kuten monissa muissa sijoitusmuodoissa. Sijoitus-

asuntoa varten otettuun lainaan liittyy verovähennysoikeuksia ja velkavipua eli vierasta pääomaa ottamalla saa myös oman pääomasi tehokkaammin töihin (Summanen 2014). Onnistunut asuntosijoittaminen vaatii kuitenkin vaivannäköä, aikaa ja perehtymistä. Asuntosijoittaja pääseekin vaikuttamaan omilla päätöksillään sijoitustensa lopputulokseen paljon enemmän kuin monessa muussa sijoitusmuodossa, esimerkiksi suorassa osakesijoittamisessa. Asunto-osakkeeseensa keittiöremonttia tehdessään voi asuntosijoittaja miettiä kuinka paljon hän on valmis sijoittamaan rahaa vuokrakohteeseen ja kuinka paljon esimerkiksi keittiön viimeistelyn laatu vaikuttaa vuokratasoon, jota asunnosta voi oikeutetusti pyytää.

Varmasti tärkein yksittäinen päätös asuntosijoittajalla vuokralaisen valinnan lisäksi on valinta ensimmäisestä ja monille myös ainoaksi jäävästä sijoitusasunnosta. Sijoituskohteen valintaan kannattaa käyttää sekä aikaa että vaivaa, sillä kokonaistuoton suuruuteen vaikuttaa monta eri asiaa kaupunkien ja myös saman kaupungin eri asuinalueiden välillä. Bruttovuokratuoton suuruutta tulevaisuudessa voidaan arvioida muun muassa alueellisen väestönkasvun, yli 18-vuotiaiden prosentuaalisen osuuden suuruuden 18-64-vuotiaista sekä asuntojen lukumäärän muutosprosentin avulla. Esimerkiksi perinteisissä opiskelijakaupungeissa kuten Kuopiossa vuokra-asunnoilla on aina kysyntää, minkä ansiosta asuntosijoittaminen on myös kannattavaa. (Holappa 2015, 17 - 18.) Muita mielessä pidettäviä asioita sijoitusasuntoa hankittaessa ovat esimerkiksi sijoituskohteen taloyhtiön talouden kunto ja korjaussuunnitelmien tila (Säästöpankki 20uu.)

TAULUKKO 1. Kaupunkien paremmuusjärjestys asuntosiioituskaupunkeina yksiö- kokoisten asuntojen osalta ottaen huomioon bruttovuokratuotto, arvonnousu ja aluekehitystekijät (Holappa 2015, 20).

Sijaluku	2014	2015	Muutos 2014-2015
1.	Vaasa	Vaasa	0
2.	Jyväskylä	Jyväskylä	0
3.	Seinäjoki	Lahti	+4
4.	Kuopio	Kuopio	0
5.	Rovaniemi	Oulu	+3
6.	Kehyskunnat	Rovaniemi	-1
7.	Lahti	Seinäjoki	-4
8.	Oulu	Tampere	+1
9.	Tampere	Helsinki	+1
10.	Helsinki	Hämeenlinna	+4
11.	Mikkeli	Kehyskunnat	-5
12.	Joensuu	Lappeenranta	+8
13.	Turku	Pori	+4
14.	Hämeenlinna	Kajaani	+1
15.	Kajaani	Kotka	+7
16.	Kokkola	Vantaa	+3
17.	Pori	Turku	-4
18.	Espoo-Kauniainen	Espoo-Kauniainen	0
19.	Vantaa	Mikkeli	-8
20.	Lappeenranta	Joensuu	-8
21.	Porvoo	Porvoo	0
22.	Kotka	Kokkola	-6
23.	Rauma	Rauma	0
24.	Kouvola	Kouvola	0

Yllä on Veera Holapan koostama taulukko Suomen kannattavimmista asuntosiioituskaupungeista. Muuttujina aineistossa olivat kaupungin vuokratason mukainen bruttovuokratuotto, asunnoissa tapahtuva arvonnousu sekä erinäiset aluekehitystekijät, joista esimerkkejä mainittiin edellisessä kappaleessa. Vaasa vaikuttaisi siis tällä hetkellä olevan Suomen paras kaupunki olla asuntosiioittaja. Listalla se päätyi ensimmäiseksi, koska alueen asuntojen arvonnousu sekä asuntosiioittajien saama bruttovuokratuotto on vertailuaineiston kärkipäässä, sen lisäksi että alueen ihmisten tulotaso kehittyy ja asuntokuntien määrä jatkaa kasvamistaan. (Holappa 2015, 20 – 22.)

Matala korkotaso on olennaisesti lisännyt asuntosiioittamisen houkuttavuutta. Suosion myötä huomattavan kannattavien sijoituskohteiden löytyminen on entistä haasteellisempaa, sillä sijoitusasunoiiksi kelpaavien osakkeiden etsijöitä on paljon liikkeellä. Maltillisen tuottonsa ja sopivan sijoitusasunnon löytämiseen tarvittavan ajan takia asuntosiioittaminen sopiikin sijoittajalle, joka on valmis sitomaan pääomansa sijoituskohteeseen vähintään 10 vuodeksi. (Summanen 2014.)

4 SIOITTAJAN VEROTUS

Sijoittamisella haetaan siis tuottoa omalle vapaalle pääomalle, antamalla se muiden käyttöön. Sijoituspäätöksiä tehdessään sijoittaja joutuu punnitsemaan omia odotuksiaan liittyen sijoittamiseen. Päätöksenteko kiteytyy riskinsietokykyyn ja kuinka paljon siitä on valmis joustamaan saadakseen edes kohtuullista tuottoa. Sijoittamisen maailmassa riski ja tuotto kulkevat usein tarkasti käsi kädessä.

Sijoittajan myydessä sijoituksiaan tulee ajankohtaiseksi verotukselliset asiat. Tässä osiossa käsitellään kyselytutkimuksen kolmen tutuimman sijoitusinstrumentin- ja kohteen verotukseen liittyviä asioita pääpiirteissään. Koska pääomatulovero on sijoittajalle kaikkein tyypillisin veron muoto, se on tarpeen määritellä tässä erikseen. Vuonna 2015 pääomatulojen veroprosentti on 30 prosenttia. Verovuonna jokaisesta 30 000 euron ylimenevästä eurosta maksetaan veroa 30 prosentin sijasta 33 prosenttia. (Verohallinto 2015a.) Pääomatuloveroa maksetaan jokaisen sijoitusinstrumentin kohdalla hieman eri tavoin, ja nämä poikkeudet on käsitelty jäljempänä. Sijoittamisen verotus on tärkeää ymmärtää, sillä vasta verojen jälkeen saatava myyntivoitto on täysin vertailukelpoinen alkuperäiseen sijoitettuun pääomaan.

4.1 Osakkeiden verotus

Keskeinen verotettava erä osakesijoittajalle on osinko, joka on osakeyhtiön yhtiökokouksen päätöksellä usein vuosittain jaettu osuus yrityksen liiketoiminnan voitoista. Osinkotulo on jaettavissa sekä listatun että listaamattoman yhtiön osinkotuloon, jotka poikkeavat huomattavasti toisistaan verotuksellisesti. Osinkotuloa voi saada myös ulkomailta, jolloin osingosta maksettavan veron suuruus riippuu muun muassa osingonsaajan verovelvollisuuden laajuudesta. Myös itse osakkeen myynnissä on vastaavanlaisia poikkeamia verotuksellisissa asioissa. (Fasóúlas ym. 2013, 84 – 103.)

Listatun yhtiön osakkeilla käydään kauppaa julkisella, viranomaisen valvonnan alla olevalla ja säännellyllä kauppapaikalla. Suomalaisia esimerkkejä näistä ovat Nasdaq OMX Helsinki- pörssin Pohjoismainen- lista tai First North Finland- lista. Listaamattoman yrityksen osakkeet eivät kuulu julkisen kaupankäynnin piiriin, joten niiden osakkeita ei näiltä julkisilta kauppapaikoilta löydä. Yleensä kun puhutaan osakkeiden ostamisesta, tarkoitetaan listattujen, julkisten osakeyhtiöiden osakkeiden ostamista. (Fasóúlas ym. 2013, 84 – 85.)

Listatusta yhtiöstä saatu osinkotulo eli osakkeen omistusaikana saatu tuotto on saajalleen kokonaan pääomatuloa, josta 15 prosenttia saadaan verottomana. Jäljelle jäävästä 85 prosentista maksetaan 30 prosentin suuruista veroa aina 30 000 euroon saakka. Ylimenevästä osuudesta maksetaan tällä hetkellä veroa 33 prosenttia. Nämä säännöt pätevät kotimaisista listatuista yhtiöistä saatuihin osinkoihin. (Verohallinto 2015e.)

Osakkeiden myynnistä maksettavan veron suuruus määräytyy osakkeiden luovutusvoiton perusteella. Luovutusvoiton määrä lasketaan vähentämällä osakkeen myyntihinnasta erilaiset osakkeen hankinnasta aikanaan koituneet kustannukset, osakkeen hankintahinnan lisäksi. Hankintaan liittyviä kustannuksia syntyy erilaisia kaupankäyntikuluista, joita arvopaperinvälittäjä voi periä sekä osakkeen oston että myynnin yhteydessä. Pörssin ulkopuolella tehdyt kaupat oikeuttavat vähentämään myös osakkeen ostohetkellä maksetun varainsiirtoveron osakkeen luovutus- eli myyntihinnasta. (Fasoúlas ym. 2013, 100.)

Osakkeen hankintahinnan voi vähentää luovutusvoitosta kahdella eri tapaa, riippuen siitä kumpi tapa on sijoittajalle itselleen verojen määräytymisen kannalta edullisempi. Osakkeen hankintahinnan voi määrittää käyttämällä todellista hankintahintaa tai hankintameno-olettamaa, jonka määrä on 20 prosenttia jos osake on omistettu alle kymmenen vuotta. Vastaavasti yli kymmenen vuotta omistettu osake oikeuttaa 40 prosentin hankintameno-olettamaan. Jos sijoittaja päättää käyttää osakkeen hankintahinnan määrittelemisessä hankintameno-olettamaa, hän ei pysty vähentämään enää muita kuluja lopullista luovutusvoittoa laskettaessa. Näin ollen esimerkiksi yli kymmenen vuotta omistetun osakkeen kohdalla lopulliseksi luovutusvoitoksi jää 60 prosenttia osakkeen myynti- eli luovutushinnasta, jos osakkeen ostohinnan määrittelyssä käytetään hankintameno-olettamaa. Käytännössä siis osakkeen myynnistä saatavista varoista 60 prosenttia on pääomatuloveron alaista tuloa. Hankintameno-olettamaa voi käyttää hyödyksi myös alle 10 vuotta omistettuihin osakkeisiin, mutta niiden arvonnousu on harvoin tällä aikavälillä niin suurta että siitä olisi taloudellista hyötyä. (Fasoúlas ym. 2013, 100 – 103.)

Osakkeiden verotusta varten myyntivoitto lasketaan tietyissä tilanteissa eri tavalla kuin mitä edellä on mainittu. Tällaisia tilanteita syntyy jos osakkeita saadaan lahjana, lahjaluonteisena kauppana, perintönä tai esimerkiksi jos osakkeita on saatu osinkona. (Walden ja Tuovinen 2015, 27 – 36.)

4.2 Rahastojen verotus

Sijoitusrahastoista saatu tulo on saajalleen pääomatuloa. Sijoitusrahastojen voitto-osuuden verotus poikkeaa olennaisesti esimerkiksi osakkeiden verotuksesta. Rahasto-osuuksien kahden eri tyypin, kasvuosuuden ja tuotto-osuuden ero korostuu verotuksen yhteydessä. Kasvuosuudessa kertynyt tuotto lisätään alkuperäiseen pääomaan, jolloin sijoittaja saa niin sanotusti tuottoa tuotolle. Vero maksetaan tässä tapauksessa vasta kun koko rahasto-osuus myydään. Tuotto-osuuksissa taas pääomatuloveroa maksetaan jokainen kerta kun voitto-osuus maksetaan. Osinkotulojen verotuksessa on kevennys, jonka ansiosta osinkotulojen koko arvosta ei tarvitse maksaa pääomatuloveroa. Vastavaanlaista kevennystä ei rahastojen voitto-osuuksien kohdalla ole. (Fasoúlas ym. 2013, 131.)

Rahastojen esitteissä mainitut kulut ja palkkiot vähennetään rahasto-osuuden arvosta automaattisesti, ilman että sijoittaja konkreettisesti näkee tätä tapahtuvan. Näitä kuluja ei myöskään voi kirjjata tulonhankkimiskuluiksi verotuksessa. (Fasoúlas ym. 2013, 131.)

Sijoitusrahasto-osuuksien myynnin yhteydessä maksettavan veron suuruuden määrittää rahasto-osuuden lopullinen luovutusvoitto. Luovutusvoitto saadaan vähentämällä rahasto-osuuden myyntihinnasta sen hankintahinta sekä kaikki siihen kohdistuneet kulut ja palkkiot. Luovutusvoitosta maksetaan pääomatuloveron mukaista veroa. Kuten myös osakkeissa, myös rahasto-osuuksien myynnissä voi hyödyntää hankintameno-olettamaa hankintahinnan määrittelyssä todellisen hankintahinnan sijaan. Hankintameno-olettaman osalta menettely on samanlainen kuin osakkeiden myynnissä, eikä rahasto-osuuksienkaan kohdalla voi täten lopullisesta myyntivoitosta vähentää muita kuluja, jotka todellista hankintahintaa käytettäessä voisi vähentää. (Fasoúlas ym. 2013, 137.)

Kuten myös osakkeiden kohdalla, myös rahasto-osuuksien kohdalla on poikkeuksia edellä mainittuihin tyypillisiin myyntitilanteisiin, ja myös silloin kun sijoittajalle maksetaan voitto-osuuksia. Poikkeuksia verojen maksuun ja niiden suuruuteen syntyy jos rahasto-osuuksien myyntivoittoa tai voitto-osuuksia on tulossa ulkomailta, tai jos ulkomailla asuva henkilö on saamassa Suomesta rahasto-osuuksistaan myyntivoittoa tai voitto-osuuksia. Oma lukunsa on myös ETF:t eli pörssinoteeratut rahastot, joiden osuuksilla käydään kauppaa pörssissä. (Fasoúlas ym. 2013, 131 – 142.)

4.3 Sijoitusasuntojen verotus

Sijoitusasunnoista saatu vuokratulo on muiden sijoitusmuotojen tulojen tapaan pääomatuloa, josta maksetaan sen verotettavan yhteissumman mukaan veroa. Oletusarvoisesti euromäärältään enintään 7000 euron vuokratulot sisällytetään ennakonpidätysprosenttiin, joka peritään ansiotulojen verotuksen yhteydessä. Vuokratuloja verotetaan niin sanotun kassaperiaatteen mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vuoden 2015 verotukseen lasketaan kaikki samana vuonna vuokranantajalle päätyneet vuokrat. Samalla periaatteella vähennetään myös vuokranantajan vähentämiskelpoiset kulut, jolloin kulut vähennetään kulujen tosiasiallisen aiheutumivuoden verotuksessa. (Fasoúlas ym. 2013, 54 – 55.)

Vähentämiskelpoisiksi tulonhankkimiskuluiksi verotuksessa kelpaa laajalti kaikki vuokratulojen hankkimisesta aiheutuneet kulut. Kulut ovat vähennyskelpoisia myös siinä tapauksessa, vaikka vuokratuloja ei verokaudella syntyisikään. Esimerkkejä tulonhankkimiskuluista ovat muun muassa kiinteistövero, sähkölaskut, vastikkeet ja myös esimerkiksi matkakulut ja lehti-ilmoittelun hinta. (Fasoúlas ym. 2013, 54 – 55.)

Sijoitusasunnon hankintaa varten hankittua lainaa kutsutaan tulonhankkimislainaksi. Tulonhankkimislainan korko on kokonaan vähennyskelpoinen erä pääomatulojen verotuksessa. (Verohallinto 2015b.) Jos henkilön korkomenot ovat pääomatuloja korkeammat, jää siitä verotuksellista alijäämää joka hyvitetään osittain ansiotuloverotuksen puolella. Samanlainen alijäämähyvitys on käytössä myös tulonhankkimiskulujen osalta. Korkojen vähennysoikeuteen vuokranantaja on oikeutettu kuitenkin vain silloin, kun asunto on vuokrattu markkinahintaan eli ei todellista vuokraushintaa alhaisempaan hintaan esimerkiksi tuttavalle. Alihintaan vuokratun asunnon vähennyskelpoiset muut kulut ovat suuruudeltaan vain yhtä suuret kuin on asunnosta saatava vuokratulo. (Fasoúlas ym. 2013, 54 – 59, 63.)

Sijoitusasunnon myynnistä saatava myyntivoitto on vuokratulojen tapaan pääomatuloa. Asunnon myynnin luovutusvoitto lasketaan vähentämällä myyntihinnasta hankintahinnan lisäksi erilaiset hankinnan ja myynnin yhteydessä maksetut kulut. Kuten monen muun omaisuuslajin myynnin kohdalla, myös asunnon luovutusvoiton laskennassa voidaan todellisen hankintahinnan sijasta hyödyntää hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamaa käytettäessä ei luovutushinnasta voida vähentää kuluja, eikä myöskään asunnon perusparannukseen menneitä varoja. Huomionarvoista asunnon myynnissä on se, että myyntivoiton veron maksamisen välttää kokonaan, jos omistaja itse tai hänen perheensä on asunut asunnossa jossain välissä vähintään kaksi vuotta yhtäjaksoisesti. (Fasoúlas ym. 2013, 69 – 75.)

Muita sijoitusasuntoon liittyviä verotuksellisia seikkoja ovat esimerkiksi asunnon korjaus- tai remonttikulujen vaikutus verotukseen, kiinteistöstä tehdyt poistot, ammattimaisen vuokraustoiminnan vaikutus verotukseen sekä vuokratulojen saajan verotuksellinen asema. (Fasoúlas ym. 2013, 59 – 68.)

4.4 Vähäiset myynnit ja myyntitappiot

Vaikka pääomatulon verotusta on Suomessa viime vuosina kiristetty entisestään, on sijoittajalle olemassa vielä helpotuksiakin. Näihin voidaan laskea myyntitappioiden verovähennysoikeudet ja verokauden vähäisten myyntien verovapaus.

Edellä käsitelyihin osakkeisiin, rahastoihin ja sijoitusasuntoihin sekä asuntoihin yleensä pätee oikeus vähentää mahdolliset luovutus- eli myyntitappiot maksamistaan luovutusvoitoista. Jos toteutunut myyntihinta jää hankintahinnan ja kulujen summaa pienemmäksi, on myynnistä koitunut luovutustappiota. Luovutustappio voidaan vähentää verotuksessa sen koitumisvuoden lisäksi viitenä seuraavana vuotena muista luovutusvoitoista, mutta ei muista pääomatuloista. Asuntojen myyntitappiot ovat vähennyskelpoisia kuitenkin vain, jos asunnon omistaja tai hänen perheensä ovat asuneet asunnossa sen omistusaikana yhtäjaksoisesti alle kaksi vuotta. Tällainen poikkeus on voimassa siksi, koska jos omistaja tai hänen perheensä olisi asunut asunnossa sen omistusaikana vähintään kaksi vuotta yhtäjaksoisesti, olisi sen luovutus- eli myyntivoitto täysin verovapaa. (Verohallinto 2015c.)

Sijoittajan ei myöskään tarvitse maksaa veroa ollenkaan niin sanotuista vähäisistä myynneistä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos verovuonna syntyneiden sijoitusomaisuuksien yhteenlaskettu luovutus- eli myyntihinta jää korkeintaan 1000 euroon, saa kyseiset myynnit itselleen verovapaina. (Fasoúlas ym. 2013, 105.) Samalla täytyy kuitenkin myös todeta, että jos verovuonna myydyn omaisuuden luovutushinta on yhteensä korkeintaan 1000 euroa, ja jos verovuonna luovutetun omaisuuden hankintamenot ovat yhteensä korkeintaan 1000 euroa, ei näistä myynneistä koituneita luovutustappioita voi vähentää verotuksessa (Verohallinto 2015d). Käytännössä luovutustappioiden verotukselliset hyödyt saa käyttöönsä siis vain käymällä kauppaa tarpeeksi aktiivisesti.

5 AJAN MERKITYS SIJOITTAMISESSA

Aikaa kutsutaan sijoittajan parhaaksi ystäväksi. Aika antaa anteeksi suuremman pääoman puuttumisen, ja korvaa sen maksamalla korkoa korolle. Sijoittaminen on pitkä ja kärsivällinen prosessi, eritoten jos haluaa välttää tarpeettoman suuria riskejä eikä myöskään halua ajatella sijoituksiaan uhka-peleinä. Sijoituksille täytyy antaa tarpeeksi aikaa, sillä sijoittamisen todelliset hyödyt tulevat esiin vasta ajan kuluessa.

5.1 Korkoa korolle -ilmiö

Tärkein yksittäinen tekijä joka selittää pitkän sijoitusajan hyödyt on korkoa korolle -ilmiö. Tällä tarkoitetaan sitä, miten sijoittamisesta kertynyt korko eli tuotto lasketaan aina sekä alkuperäiselle sijoitetulle pääomalle, sekä jo aikaisemmin kertyneelle korolle. Sijoituksen tuotto, joka lisätään alkuperäisen sijoituksen jatkeeksi, kasvaa korkoa korolle. (Pesonen 2011, 21.) Näin ollen vaikka sijoitustesi tuottoprosentti kestäisikin jokainen vuosi samalla tasolla tai vaikka vähän laskisi, se rahamäärä jolle tuottoprosentti lasketaan jatkaa vain kasvamistaan. Ajan kuluminen kasvattaa koron eli tuoton osuutta sijoituksesta eksponentiaalisesti.

Koronkorko lasketaan oheisella kaavalla:

$$K = (1+i)^n \cdot k, \text{ jossa}$$

K = kasvanut pääoma

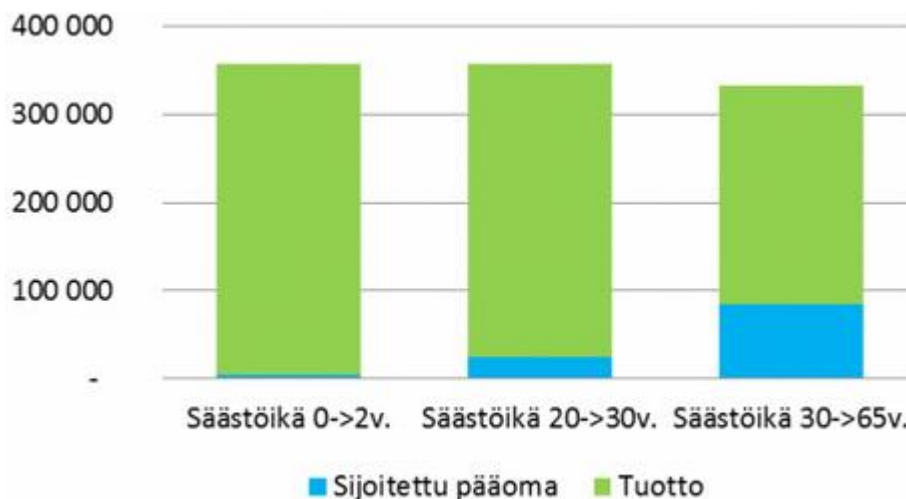
i = korkokanta desimaaleina

n = korkojaksojen lukumäärä

k = pääoma

$(1+i)^n$ = koronkorkotekijä, eli kuinka moninkertainen pääoman lopullinen määrä on verrattuna pääoman alkuperäiseen määrään n -määrässä korkojaksoja. (Saaranen, Koltola & Pösö 2011, 166.)

Alla olevassa kuviossa on asiasta käytännön esimerkki.

KUVIO 3. Korkoa korolle -ilmiön merkitys säästetyn pääoman määrässä (Paasi 2015).

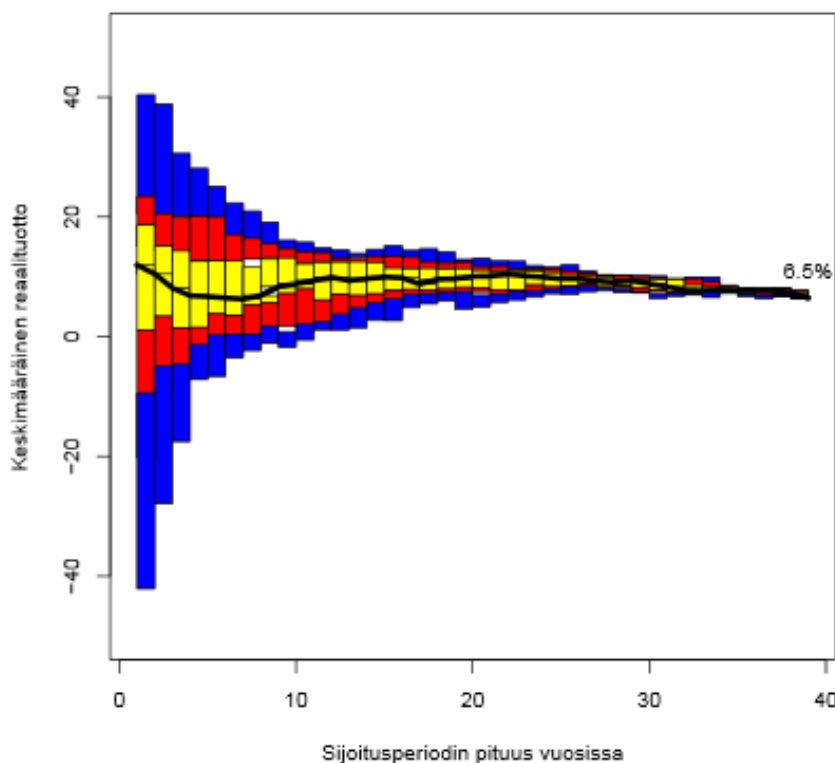
Yllä olevassa kuviossa ensimmäinen sarake vasemmalta vastaa kuviteltua tilannetta, jossa vanhemmat ovat säästäneet ja sijoittaneet lastaan varten kaksi ensimmäistä lapsen elinvuotta 2400 euroa kumpanakin elinvuonna. Toinen sarake vasemmalle edustaa nuorta aikuista, joka aloittaa säästämissen ja sijoittamisen 20 vuoden iässä jatkaen sitä seuraavat 10 vuotta 2400 eurolla vuodessa, kunnes hän ei tee enää uusia sijoituksia. Kolmas sarake kertoo säästäjästä, joka aloittaa vastaavan toimintansa 30 vuoden iässä jatkaen sitä 65 ikävuoteen asti 2400 eurolla vuodessa. Vuosikorkona tässä laskelmassa on käytetty seitsemää prosenttia. (Paasi 2015.)

Ylläolevasta esimerkistä käy ilmi korkoa korolle –ilmiön hyödyt käytännössä. Jos sijoitusaikasi voisi olla niinkin pitkä kuin 65 vuotta ja sijoittaisit vain kahtena ensimmäisenä vuotena kumpanakin 2400 euroa, olisi sijoitustesi arvo 65 vuoden jälkeen seitsemän prosentin vuosittaisella tuotolla laskettuna 356 900 euroa. Vielä selvemmäksi käy koron merkitys, kun tilannetta verrataan oikeanpuoleisen sijoittajan tilanteeseen. Hän on sijoittanut omaa pääomaansa peräti 79 200 euroa enemmän, eikä siltikään pääse edes yhtä hyvään lopputulokseen kuin mihin päädytään ensimmäisen sarakkeen kohdalla koska hänen sijoitusaikansa on niin paljon lyhyempi. (Paasi 2015.)

Jos mietitään tämän esimerkin lopputulemaa, täytyy kuitenkin muistaa että esimerkissä mainituista loppusummista täytyy vielä maksaa tuottoa kertyneeltä osalta valtiolle pääomatulovero, jonka suuruutta ei kukaan tiedä ainakaan 65 vuoden päähän. Esimerkissä käytetty seitsemän prosentin vuosittainen reaalitytuotto-prosentti vastaa melko hyvin kansainvälisten osakemarkkinoiden keskimääräistä vuotuista tuotto-odotusta, kuten seuraavassa kappaleessa voimme huomata. Riippumatta toteutuvasta nettotuotosta, korkoa korolle –ilmiön huomattavaa positiivista vaikutusta ei voi kiistää ja voidaan todeta että aika todella on sijoittajan puolella.

5.2 Markkinatilanteiden muutokset

Toinen pitkän sijoitusajan etu liittyy sijoitusten arvonheilahteluun eli volatilitettiin. Pitempi sijoitusaika etenkin osakemarkkinoilla tasoittaa ajoittaisia liikahduksia osakekurssin arvossa, joista lyhyellä aikavälillä sijoittava voi joutua kärsimään (Pesonen 2011, 21).

KUVIO 4. Globaalien osakemarkkinoiden 39 vuoden sijoitusperiodin ja reaalituottojen välinen riippuvuus (Kahra 2009, 49).

Oheisen kuvion tiedot ovat MSCI Barran MSCI World –indeksistä, joka koostuu 23 keskeisen kehittyneen maan osakeindeksistä vuosilta 1970 - 2008, käyttäen markkina-arvoja painoina. Tätä kuvaa tarkastellessamme voimme todeta, että sijoitusperiodin pidentyessä myös keskimääräisen reaalituoton keskimääräinen prosentuaalinen määrä tasaantuu, asettuen lopulta 39 vuoden kohdalla 6,5 prosentin vuotuisen keskiarvoon. Sijoittajan täytyisi olla valmis tämän tilaston mukaan sijoittamaan pääomansa keskimäärin vähintään kymmeneksi vuodeksi saadakseen sijoituksilleen positiivisen reaalituoton (Kahra 2009, 49 - 50.)

Tietenkään tilastollinen tieto ei missään muodossa ole tae tulevaisuudesta. Mainittu kymmenen vuoden ajanjakso on keskimääräinen vuosiluku jonka lopputulos luonnollisesti vaihtelee muun muassa sijoittamisen aloittamisen ajankohdan mukaan. Esimerkiksi täällä Suomessa Helsingin pörssissä on vuoden 1989 jälkeen esiintynyt kolme jyrkästi laskusuhdanteista ajanjaksoa, jona OMX Helsinki -indeksillä tarkasteltuna osakkeiden markkina-arvosta katosi yli 60 prosenttia (Finanssivalvonta 2011). Tällaiset suuret liikkeet osakkeiden hinnoissa voivat joko pidentää entisestään tai puolestaan lyhentää tarvittavaa omistusaikaa päästäkseen sijoituksissaan positiivisen reaalituoton puolelle.

5.3 Esimerkilaskelma

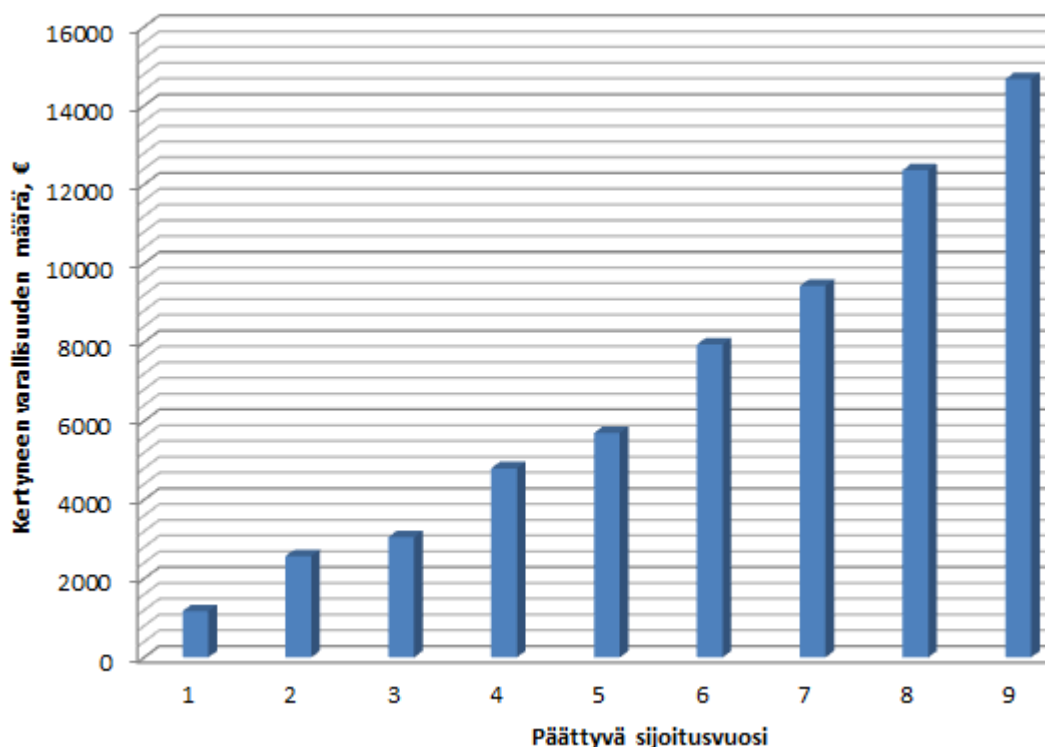
Osakkeet osoittautuivat siis tutkimukseen vastaajille kaikkein tutuimmaksi sijoitusinstrumentiksi. On syytä olettaa, että sijoittaminen olisi helpointa aloittaa sieltä missä se lähtökohtaisesti tuntuu tutuimmalta. Osakesijoittamista puoltaa myös se, että osakkeet ovat osoittautuneet varsinkin pitkällä aikavälillä kaikkein tuottoisimmaksi sijoituskohteeksi, kuten aiemmin tässä opinnäytetyössä on todettu. Ydinsanomana tässä opinnäytetyössä on korostaa pitkän aikavälin sijoittamisen hyötyjä, joten

esimerkkilaskelma on tarpeen tukemaan tätä viestiä. Sijoituskohteeksi tässä laskelmassa valikoitui osakkeiden sijaan kuitenkin rahastot, sillä ne ovat kohderyhmälle eli ammattikorkeakoulu- opiskelijoille todennäköisesti paras vaihtoehto, koska sijoittamiseen käytettävissä oleva pääoma on rajallinen. Osakkeisiin sijoitettaessa kertasumma kannattaa olla suurempi, koska osakkeen ostosta joutuu lähes poikkeuksetta maksamaan kuluja, kuten yleensä myös osakkeiden hallussapidosta säilytysmaksujen muodossa.

Määritellään sijoitusajan pituudeksi 10 vuotta. 10 vuotta on aikajänteenä tarpeeksi pitkä, etteivät hetkelliset muutokset markkinoilla ole tilastojen valossa päässeet vaikuttamaan negatiivisesti liikaa tai mahdollisesti ollenkaan lopulliseen tuottoon. Vuotuisena tuotto-odotuksena käytetään suomalaisten osakemarkkinoiden eli Helsingin pörssin osakkeiden keskimääräistä vuosituottoa, joka todennäköisesti osoittautuu ensimmäiseksi pörssiksi, josta nuori suomalainen aikuinen osakkeita itselleen ostaa. Helsingin pörssi ei suinkaan ole huonoin paikka aloittaa, sillä Peter Nybergin (2009, 17 – 19) väitöstutkimuksen mukaan vuosina 1912 - 2007 Helsingin pörssin keskimääräinen vuosituotto on ollut 18,7 prosenttia. Lukuun on tosin laskettu mukaan myös osinkotuotot, joten edellä mainittua prosenttilukua täytyy varauksin vertailla muihin tutkimuksiin. Luvusta ei myöskään ole poistettu inflaation vaikutusta rahan todelliseen arvoon. Tässä laskelmassa käytetään vuosituottona edellä mainittua 18,7 prosenttia, mutta lähteestä riippuen tämän prosenttiluvun suuruudesta esitetään myös eriäviä näkemyksiä.

Esimerkkilaskelman sijoituspääomana käytetään 5000 euroa, joka sijoitetaan Helsingin pörssiin yhteensä viiden vuoden aikana, 1000 euroa joka toinen vuosi. Kyseiseen summaan säästävällä opiskelijalla voisi olla varaa, jos sijoittaminen aloitetaan opintojen loppuvaiheessa jolloin työelämäänkin siirtyminen on jo lähellä. 1000 euroa on myös kertasijoituksena tarpeeksi suuri, jotta kaupankäyntikulujen osuus ei kasva esimerkin 10 vuoden aikajänteellä liian suuriksi. Kaupankäyntikulujen hinnasto esimerkiksi otetaan piensijoittajien keskuudessa suosittuna ja hinnoiltaan kilpailukykyisen Nordnetin hinnastoa. Hinnastona käytetään luonnollisesti tämänhetkistä hinnastoa koko kymmenen vuoden ajanjaksolle, sillä tulevaisuuden hinnoittelua on hankala arvioida.

Arvo-osuustilin säilytysmaksu Nordnetissä on ilmainen ja kaupankäyntikulut määräytyvät sijoittajan aktiivisuuden mukaan. Mitä enemmän kuukausittaisia toimeksiantoja, sitä alhaisemmat kappalemääräiset kulut palvelun käyttäjällä on. Käytännössä kaupankäyntitason mukainen hinnoittelu on esimerkiksi kalleimman vaihtoehdon mukainen, sillä kirjattavia toimeksiantoja tulee vain yksi kappale joka toinen vuosi. Toteutuvan hinnoittelun mukainen veloitus kaupankäynnistä on vähintään 9 euroa tai 0,20 prosenttia toteutuvan myynnin tai oston arvosta. Koska 0,20 prosenttia joka toinen vuosi sijoitettavasta 1000 eurosta on vain kaksi euroa, jokaisesta 1000 euron ostosta maksetaan siis 9 euron kulut. Edellä kerrottu hinnoittelu pätee ainoastaan Helsingin pörssistä ostettuihin osakkeisiin, eikä tässä esimerkissä ulkomaisten pörssien osakkeita esiinnykään. (Nordnet 2013 - 2015.)

KUVIO 5. Esimerkkilaskelman sijoitussuunnitelman mukaisesti kumuloitunut varallisuus 1000 euron kertasijoituksilla ja 18,7 prosentin vuosituotolla 10 vuoden aikajänteellä.

Yllä olevassa taulukossa on konkreettisesti nähtävillä lopputulos, kun sijoitetaan tämän esimerkin mukaisesti. Taulukon vuosiluvut kuvaavat päätyvää vuotta. Ensimmäinen sijoitus on siis tehty vuotena "nolla", ja kymmenen vuotta tulee täyteen kun yhdeksäs vuosi loppuu. Viimeinen palkki oikealla kuvaa siis tilannetta yhdeksännen eli viimeisen vuoden lopussa. Viimeinen 1000 euron pääomasijoitus on tehty kahdeksannen vuoden kohdalla.

10 vuoden aikajänteellä joka toisena vuotena sijoitettu 1000 euroa on ajanjakson loppuun mennessä muuttunut noin 14 500 euroksi. Kertasijoitus on laskettu automaattisesti 991 euron suuruiseksi, vähentäen pääomasta 9 euron kaupankäyntikulut. Koska oman sijoitetun pääoman määrä on verrattain pieni, ainut selittävä tekijä alkuperäisen pääoman melkein kolminkertaistumisessa on korko. Kun edellisenä korkojaksona jo korkoa kasvanut pääoma kasvaa korkoa myös seuraavina korkojaksoina, muuttuu korkojen merkitys sitä suuremmaksi mitä enemmän aikaa kuluu.

Esimerkkilaskelmassa käytetty 18,7 prosentin vuosituotto-prosentti on myös kieltämättä melko optimistinen, vaikka se edustaakin Peter Nybergin (2009, 17 – 19) väitöstutkimuksen havaintoja Helsingin pörssin vuosien 1912 – 2007 keskimääräisestä vuosituotosta. Helsingin pörssin historiaan on mahtunut paljon huonompiakin vuosia, kuten myös paljon parempia. Kuten kappaleen alussa mainittiin, täytyy myös muistaa että prosenttiin on laskettu mukaan osinkotuotot ja että inflaation vaikutusta ei ole huomioitu. Lopullisen kasvaneen pääoman suuruus olisi siis jäänyt esitettyä noin 14 500 euroa huomattavasti pienemmäksi.

Kuinka paljon sijoittaja olisi käytännössä tämänhetkisen veroasteikon mukaan itselleen tienannut? Jos hänen verovuotensa pääomatulot kokonaisuudessaan jäävät alle 30 000 euron, maksaa hän osakeiden myyntivoitosta pääomatuloveroa 30 prosenttia. Myyntivoiton verotettavaa osuutta laskettaessa voidaan myyntivoitosta vähentää osakkeiden hankintahinnan lisäksi osakkeiden hankkimisesta koituneet kulut. Näin ollen jokaiseen 991 euron kertasijoitukseen voidaan laskea 9 euroa mukaan, jolloin jokainen kertasijoitus kuluineen osakkeiden todellista hankintahintaa käyttämällä on 1000 euroa. Koska kertasijoituksia oli 5 kappaletta, saadaan myyntivoitoksi:

$$14\,500\text{ €} - (1000\text{ €} * 5) = 9500\text{ €},$$

josta maksetaan veroja pääomatuloveroprosentin mukaisesti:

$$9500\text{ €} * 0,30 = 2850\text{ €},$$

jolloin nettotuotoksi saadaan:

$$9500\text{ €} - 2850\text{ €} = 6650\text{ €}$$

6 KYSELYTUTKIMUS

Opinnäytetyön tutkimusosuus koostuu kyselytutkimuksesta, joka toteutettiin Webropol – ympäristössä toukokuussa 2015. Heti alusta asti oli selvää, että opinnäytetyön aiheesta tehtävä tutkimus olisi laadultaan määrällinen tutkimus. Määrällisen tutkimuksen avulla pystyttiin tekemään tarpeeksi luotettavia johtopäätöksiä, sillä vastaajien määrä on suurempi kuin laadullisessa tutkimuksessa jos se olisi toteutettu samoilla resursseilla. Kyselytutkimuksen kyselylomakkeen laatimisen tueksi haasteltiin kolmea nuorta aikuista joilla oli ennestään kokemusta ja tietämystä sijoittamisesta, sekä yhtä nuorta aikuista kenellä ei ollut aikaisempaa kokemusta sijoittamisesta eikä myöskään tarkempaa tietoa aiheesta. Näillä haastatteluilla saatiin lisäideoita varsinaisen kyselytutkimuksen toteuttamista varten. Kysymyksenasettelu kyselytutkimusta varten oli myös vaivattomampaa ja tarkoituksenmukaisempaa näiden haastattelujen suorittamisen jälkeen.

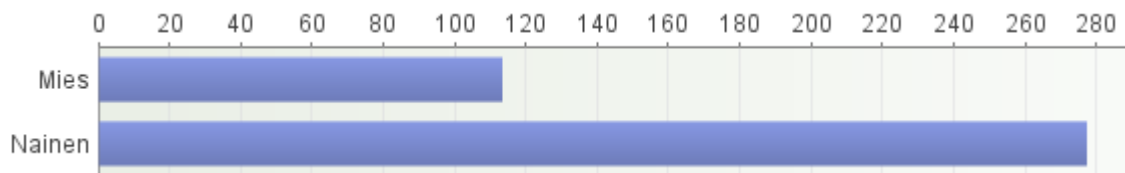
Alustavissa haastatteluissa kartoitettiin haastateltavien tietotasoa liittyen sijoittamiseen, heidän kokemuksiinsa sijoittamiseen liittyen sekä muun muassa sitä, että mikä heidät on alun perin tutustuttanut sijoittamiseen. Muita käsiteltyjä asioita olivat yleiset asenteet sijoittamista kohtaan, sekä muun muassa parhaat paikat löytää tietoa sijoittamisesta. Haastatteluja varten olivat ainoastaan suuret linjat liittyen opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin ja haastattelun yleiseen etenemiseen mietitty valmiiksi, mikä mahdollisti sellaistenkin seikkojen esiin tulemisen, joita en itse olisi tullut ajatelleeksi välttämättä ollenkaan.

Varsinainen kyselytutkimus toteutettiin Webropol-ympäristössä sen käytettävyyden ansiosta. Interaktiivisen vastauspohjan ansiosta kysely oli mahdollista rakentaa niin, että seuraavaksi vastaajan eteen tuleva kysymys voi määräytyä edellisen kysymyksen vastauksen perusteella. Esimerkiksi kymmenenteen kysymykseen ”Oletko ikinä sijoittanut?” vastaamalla ”En”, vastaaja siirtyy suoraan seuraavan viiden kysymyksen yli, joihin vastaa vain ”Kyllä” vastanneet. Webropol-ympäristö myös palvelee määrällisen tutkimuksen tarkoituspäätä hyvin, sillä datan käsittely ohjelman sisällä on vaivatonta. Webropol-ohjelma oli monelle kyselyyn vastanneelle jo ennestään tuttu opintojen kautta, joten ohjelman käyttö ei muodostanut epätoivottua ylimääräistä kynnystä kyselyyn vastaamiselle.

Linkki kyselytutkimukseen jaettiin kaikille Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille koulun sisäisen sähköpostin kautta ennen toukokuun puoliväliä 2015, koska oli oletettavaa että opiskelijat seuraisivat paremmin sähköpostejaan ennen kesälomien alkamista. Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin kaksi kappaletta 10 euron arvoisia lahjakortteja K-ryhmän päivittäistavarakauppoihin. Kyselyyn vastasi 459 Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijaa, joista 390 vastaajaa laskettiin kyselyn otokseen mukaan. Loput 69 vastaajaa olivat tavoitellun ikäjakauman eli 19 – 28 vuotiaiden ulkopuolella, minkä takia heidän vastauksiinsa ei laskettu tutkimukseen mukaan. Seuraavissa osioissa esitetyt päätelmät perustuvat siis 390 vastaajan vastauksista koostettuun aineistoon.

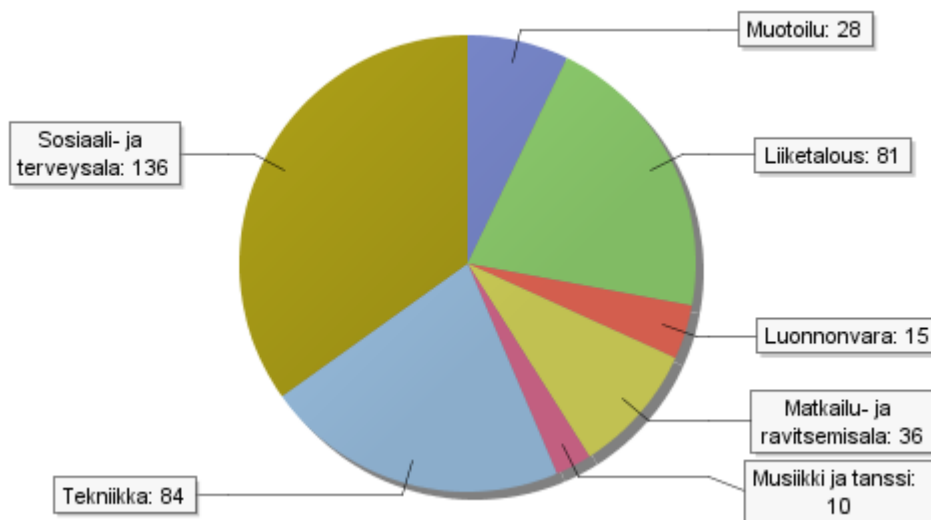
6.1 Kyselyn taustamuuttujat

Kyselyn taustamuuttujina olivat vastaajien sukupuoli, ikä, koulutusala ja tausta ansiotöistä eli työskenteleekö tai onko vastaaja työskennellyt opintojensa ohella. 390 vastaajasta peräti 68,7 prosenttia eli enemmän kuin kaksi kolmasosaa oli naisia, johtuen naisvaltaisten koulutusalojen opiskelijamäärästä.

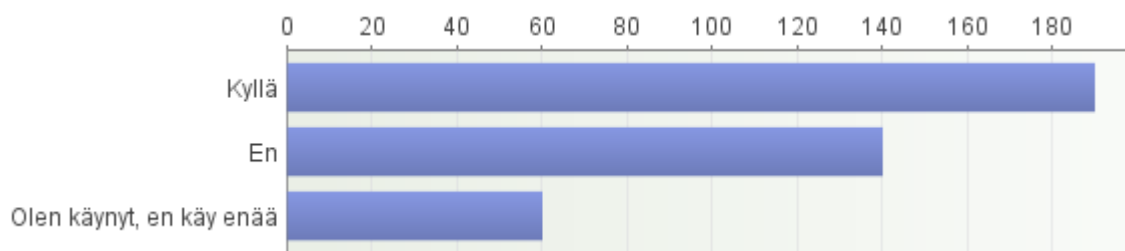
KUVIO 6. Vastaajien lukumääräinen sukupuolijakauma.

Noin 63 prosenttia vastaajista ilmoittivat iäkseen 19 – 23 vuotta, mikä oli täysin odotettua. Koulutusaloittain tarkasteltuna suurin osa vastaajista koostui sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista, mikä näkyy suoraan myös vastaajien sukupuolijakaumassa.

KUVIO 7. Vastaajien lukumääräinen jakautuminen Savonia-ammattikorkeakoulun koulutusalojen mukaan.

Lähes yhtä paljon vastauksia tuli sekä tekniikan että liiketalouden opiskelijoilta, noin 80 kappaletta molemmilta koulutusaloilta. Oletin että liiketalouden opiskelijat olisivat edustaneet koko tutkimuksen suurinta tai edes lähelle suurinta yksittäistä vastaajaryhmää, sillä opinnäytetyön aihe liittyy liiketalouden koulutusalaan läheisesti koko opiskeluajan. Vastaajamäärät koulutusaloittain noudattelevat kuitenkin hyvin eri koulutusalojen opiskelijamäärien mukaista suuruusjärjestystä. Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita on siis vastaajina paljon, koska heitä on myös opiskelijoina huomattavan paljon.

KUVIO 8. Vastaajien jakautuminen kysymyksen ”Käytkö töissä opintojesi ohella?” mukaan.

Kyselyyn vastanneista 390 vastaajasta 185 ilmoitti vastaushetkellä käyvänsä töissä opiskeluidensa ohella, kun 60 vastaajaa on jossain kohtaa käynyt myös, mutta ei käy enää. 140 vastaajaa ei ollut vastaushetkeen mennessä työskennellyt opintojensa ohella lainkaan. Myöhemmin vertailemalla työssä opintojensa ohella käyviä niihin jotka eivät käy tällä hetkellä tai eivät ole käyneet ollenkaan, voidaan tehdä johtopäätöksiä työstä ansaitun rahan käyttökohteesta.

6.2 Miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää?

Kyselyyn vastanneista 390 vastaajasta 138 ilmoitti sijoittaneensa jossain vaiheessa elämäänsä. Kysymykseen ”Pyritkö säästämään rahaa?” vastasi myöntävästi 358 vastaajaa, eli 91,7 prosenttia vastaajista. Suurimmalla osalla opiskelijoista on siis jonkinasteinen halu säännöstellä rahankäyttöänsä, mutta suurimmalle osalle näistä säästäjistä sijoittaminen ei vaikuttaisi olevan ainakaan pääasiallinen keino säästämiseen. Kysymyksen perusteella säästeliäimmät opiskelijat löytyvät sosiaali- ja terveystieteiden alalta, jonka opiskelijoista 93,4 prosenttia ilmoitti pyrkivänsä säästämään rahaa. Sitä vastoin vähiten säästämisestä ovat kiinnostuneet musiikin ja tanssin opiskelijat, joista 81,8 prosenttia pyrkii säästämään rahaa. Toisaalta musiikin ja tanssin opiskelijoiden edustajia on vain 11 kappaletta, joten johtopäätökset näin pienestä otannasta eivät todennäköisesti ole luotettavia.

TAULUKKO 2. Kysymykset ”Pyritkö säästämään rahaa?” ja ”Oletko ikinä sijoittanut?” ristiintaulukoituna.

Oletko ikinä sijoittanut?

	Pyritkö säästämään rahaa?: Kyllä: (N=358)		Pyritkö säästämään rahaa?: En: (N=32)	
Kyllä (35%)	37 %	N=133	12 %	N=4
En (65%)	63 %	N=225	88 %	N=28
average	1.63		1.88	

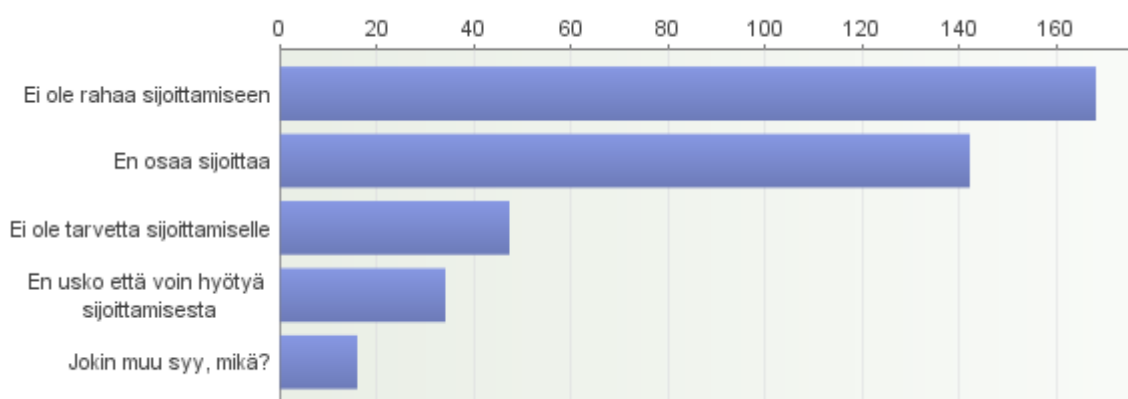
Kuten oheisesta taulukosta voi huomata, 63 prosenttia niistä jotka ilmoittivat pyrkivänsä säästämään rahaa, ei ole kuitenkaan ikinä sijoittanut. Vaikka 37 prosenttia rahan säästäjistä on siis jossain vaiheessa myös sijoittanut, vaikuttaisi siltä että sijoittamista ei pääasiassa mielletä säästämiseksi. Kysymysten ristiintaulukoinnin tulokset eivät ole kuitenkaan täysin aukottomia, sillä ”Pyritkö säästämään rahaa?” vastaa enemmän nykytilannetta, kun taas kysymys ”Oletko ikinä sijoittanut?” käsittää koko elämänkaaren.

TAULUKKO 3. Kysymykset ”Mitä haet sijoittamisella?: Säästän sijoittamisella” ja ”Pyritkö säästämään rahaa?” ristiintaulukoituna.

Mitä haet sijoittamisella?	Pyritkö säästämään rahaa?:	
	Kyllä: (N=133)	En: (N=4)
Säästän sijoittamalla (65%)	65 % N=87	50 % N=2

Yllä oleva taulukko kertoo samasta asiasta hieman eri tavalla. Sen mukaan niistä jotka ilmoittivat pyrkivänsä säästämään rahaa ja jotka ovat joskus myös sijoittaneet, 65 prosenttia ilmoitti säästävänsä sijoittamalla. Poikkeavaan tulokseen edelliseen taulukkoon verrattuna vaikuttaa kuitenkin kysymyksen tekninen asettelu. Kysymykseen ”Mitä haet sijoittamisella?” vastaaja pystyi valitsemaan enemmän kuin yhden vaihtoehdon, mikä on lisännyt edellä mainitun vastausvaihtoehdon valitsevia.

Kyselyn tulosten valossa nuoret haluavat siis säästää, mutta sijoittamista he eivät käytä pääasiallisena keinonaan sen toteuttamiseen, sillä vastaajista vain 35,3 prosenttia ilmoitti ylipäätään sijoittaneensa jossain vaiheessa elämäänsä. Aiemmin tässä osiossa esitetyt johtopäätökset ovat sellaisia, joita on pystynyt päättelemään vertaamalla eri vastausryhmien vastuksia toisiinsa eri kysymyksissä. Mitä syitä nuoret itse ilmoittivat haluttomuudelleen tai kykenemättömyydelleen sijoittaa?

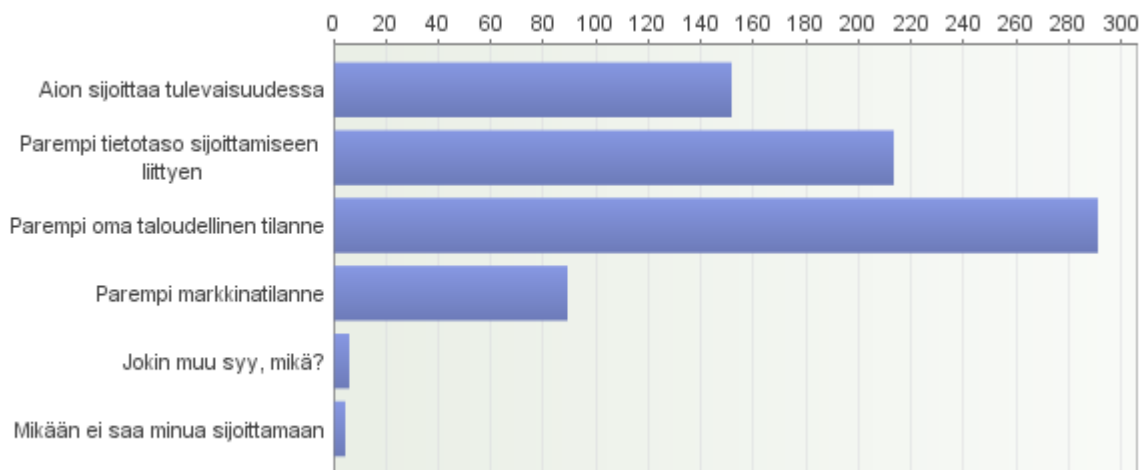

KUVIO 9. Kysymys 16 ”Miksi et ole sijoittanut?” ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehdoittain.

Kyselyyn vastanneista 390 henkilöstä 252 ei ole koskaan itse sijoittanut. Nämä henkilöt vastasivat kysymykseen ”Miksi et ole sijoittanut?”, joka on taulukoitu yläpuolella vastausvaihtoehdoittain. Vastaaja pystyi valitsemaan vastausvaihtoehdot enemmän kuin yhden. Kuten taulukosta näkyy, ylivoimaisesti suurimmat esteet sijoittamiselle vastaajien mukaan muodostuu sijoittamiseen tarvittavasta pääomasta ja tietotaidosta. Myös enemmän kuin joka toinen vastaaja ilmoitti yhdeksi tai ainoaksi syyksi, ettei osaa sijoittaa. Noin 80 vastaajalle sijoittaminen ei myöskään ole tarpeeksi merkityksellistä, tai sen hyödyllisyyteen ei uskota. Avoimet vastaukset muistuttivat ideoiltaan hyvin pitkälti jo valmiiksi annettuja vastausvaihtoehdot, ne vain oli muotoiltu eri tavoin.

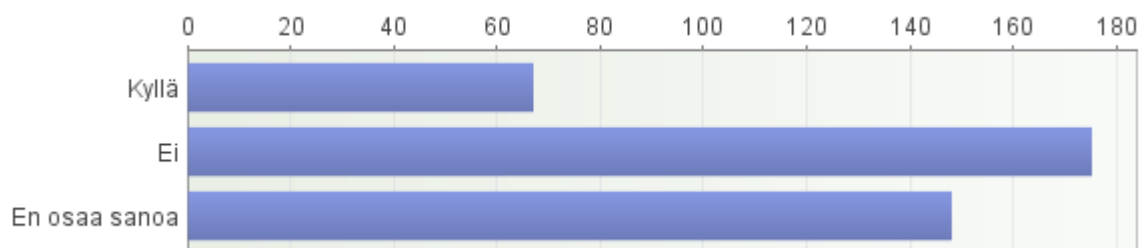
Rahan riittämättömyys sijoittamiseen voi käytännössä tarkoittaa kolmea eri asiaa. Opiskelija voi ajatella että hänellä ei ole rahaa sijoittamiseen, koska hän luulee sen tarvitsevan suuremman pääoman

kuin mitä se tosiasiallisesti tarvitsee. Toinen vaihtoehto on se, että opiskelija tietää sijoittamisesta ja kuinka vähän ylimääräistä rahaa se oikeasti tarvitsee, mutta kokee sen henkilökohtaisesti mielekkääksi vasta sitten kun ylimääräistä rahaa on enemmän käytettävissä. Näitä tapauksia oli kysymyksen avoimissa vastauksissa muutamia. Kolmas vaihtoehto on se, että ylimääräistä rahaa ei yksinkertaisesti ole yhtään.

KUVIO 10. Kysymys 17 "Mikä saisi sinut sijoittamaan tulevaisuudessa?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtoittain.

Taloudelliseen tilanteeseen ja tietotason liittyviä tuloksia ilmenee myös kyselylomakkeen seuraavasta, yläpuolen kuviossa olevasta kysymyksestä. Kyseiseen kysymykseen vastasi 390 vastaajaa, eli myös ne jotka olivat aikaisemmin jo sijoittaneet. Vastausvaihtoehtoja pystyi valitsemaan enemmän kuin yhden. Tärkeimmiksi tekijöiksi valikoituivat myös tulevaisuudessa tapahtuvan sijoittamisen kannalta taloudellinen tilanne sekä tietotaso sijoittamiseen liittyen. Vastaajista siis tuntuu, että heidän tilanteensa täytyy olla taloudellisesti tarpeeksi turvattu ja että heillä itsellään täytyy olla parempi käsitys sijoitustoiminnasta. Noin 150 vastaajaa aikoo sijoittaa tulevaisuudessa, mikä on noin tusinan verran enemmän kuin mikä oli jo tähän mennessä sijoittaneiden lukumäärä. Näistä noin 150 henkilöstä 64 prosenttia on sijoittanut aikaisemmin, joten uusia sijoittamisen harrastajia vastaajien joukosta on odotettavissa tulevaisuudessa. Vain muutama vastaaja ilmoitti että mikään ei saa häntä sijoittamaan tulevaisuudessa. Todennäköisimmin uudet sijoittajat tulevat liiketalouden opiskelijoiden joukosta, joista 51,1 prosenttia aikoo sijoittaa tulevaisuudessa, keskiarvon ollessa 38,3 prosenttia.

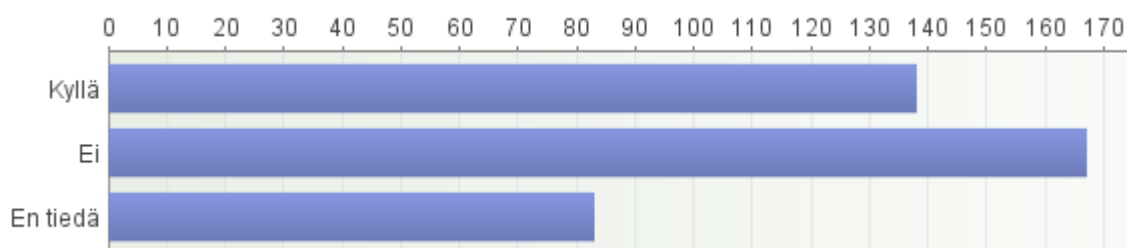
KUVIO 11. Kysymys 20 "Keskustellaanko sijoittamisesta yleisesti mielestäsi avoimesti?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtoittain.

Syitä sille miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää voidaan hakea myös sijoittamisen kulttuurista yleisesti, jonka tilaa kartoitettiin kysymyksellä 20, jonka tulokset on nähtävissä yläpuolella. Pelkääntään lukumäärittäin tarkasteltuna 390 vastaajasta 175 kertoi mielipiteekseen, että sijoittamisesta ei keskustella yleisellä tasolla avoimesti.

TAULUKKO 4. Kysymykset 20 "Keskustellaanko sijoittamisesta yleisesti mielestäsi avoimesti?" ja 10 "Oletko ikinä sijoittanut?" ristiintaulukoituna.

Keskustellaanko sijoittamisesta yleisesti mielestäsi avoimesti?				
	Oletko ikinä sijoittanut?: Kyllä: (N=137)		Oletko ikinä sijoittanut?: En: (N=253)	
Kyllä (17%)	24 %	N=33	13 %	N=34
Ei (45%)	52 %	N=71	41 %	N=104
En osaa sanoa (38%)	24 %	N=33	45 %	N=115
average	2		2.32	

Kysymyksen vastaajia tarkemmin tarkasteltuna voi huomata, että vastaajajoukosta on eroteltavissa näkemyseroja riippuen siitä onko vastaaja itse harrastanut sijoittamista. He ketkä eivät aikaisemmin ole sijoittaneet eivät mitä luultavimmin asiaan osaa ottaa tarkemmin kantaa, jolloin he valitsevat vastausvaihtoehdon "En osaa sanoa". Niistä opiskelijoista ketkä olivat sijoittaneet, tuntui keskimäärin enemmän siltä että sijoittamisesta keskustellaan yleisesti avoimesti. Tämän vastaajaryhmän vastauksia voi selittää heidän lähtökohtansa sijoittamiseen: jos heidän oma sijoittamisensa on saanut alkunsa ystävän suosittelusta, on oletettavaa että hänestä tuntuu enemmän siltä että sijoittamisesta keskustellaan, kuin sellaisesta joka ei ole itse sijoittanut ollenkaan. Yleisesti voidaan todeta, että kyselyyn vastanneiden mielestä sijoittamisesta ei keskimäärin keskustella yleisesti avoimesti.

KUVIO 12. Kysymys 7 "Sijoittavatko vanhempasi?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehdoittain.

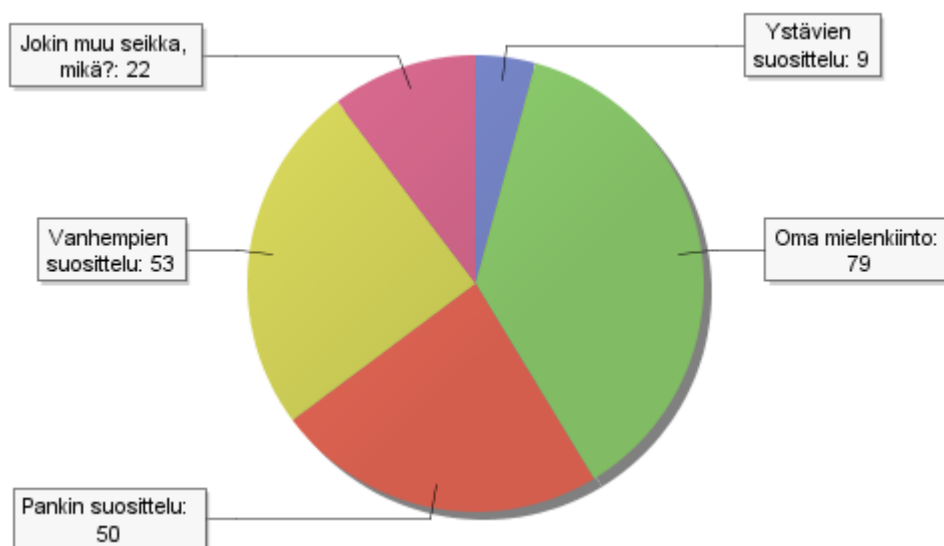
Kysymyksen 7 mukaan 83 vastaajaa 390:stä eli noin viidesosa ei tiedä, että sijoittavatko heidän vanhemmat vai eivät. Tältäkin osin näyttää siis siltä, että raha-asioista tai ainakaan sijoittamisesta ei keskustella vapaasti aina edes oletettavasti kaikkein lähimpien ihmisten kanssa. Vaikka vanhemmat sijoittaisivatkin, tieto ja kokemus siitä ei pääse näissä tapauksissa siirtymään eteenpäin.

Syitä sille miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää on monia. Kyselyyn vastanneista nuorista osa ei mieltänyt sijoittamista keinoksi säästää, eikä osa uskonut että sijoittaminen on kannattavaa ollenkaan. Moni ajattelee että rahaa ei ole tarpeeksi että sitä voisi sijoittaa. Tähän ryhmään kuuluvat se-

kä ne ketkä uskovat että pääoman täytyisi olla suuri että ne keillä ei yksinkertaisesti ole yhtään ylimääräistä rahaa tiukasta taloudellisesta tilanteesta johtuen. Sijoitustoiminnan kulttuurissa ja siihen liittyvissä käsityksissä ja ennakkoluuloissa piilee varmasti myös osasy sille, miksi sijoittaminen ei ole nuorten aikuisten keskuudessa nykyistä suositumpaa. Sijoittaminen otetaan varmasti hyvin harkiten puheenaiheeksi, peläten leimautumista joksikin muuksi kuin minkälaisena halutaan näyttäytyä.

6.3 Miksi nuoret sijoittavat?

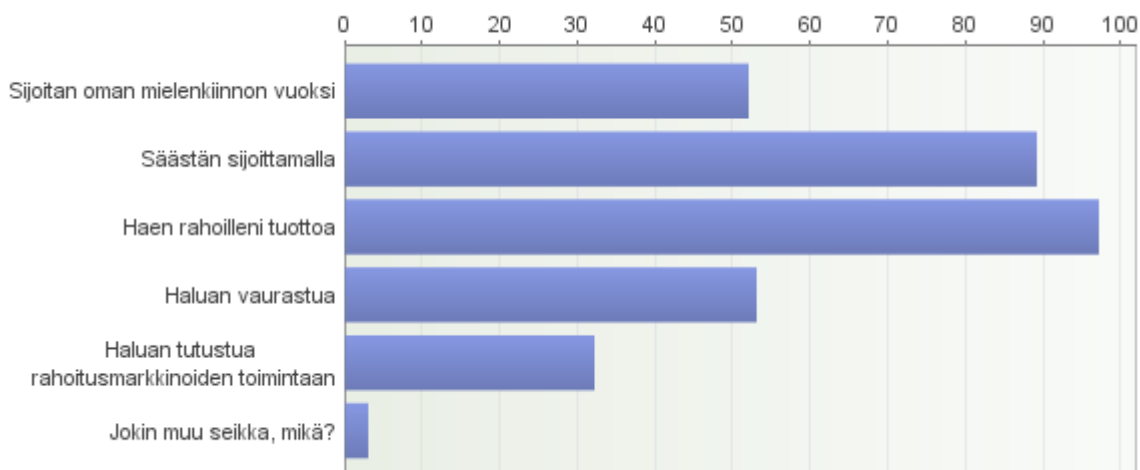
Edellisessä osiossa käsiteltiin lähinnä syitä sille, miksi nuoret eivät sijoita nykyistä enempää ja mitä syitä heidän päätöksensä takana on. Tässä osiossa perehdytään enemmän niihin, jotka ilmoittivat sijoittaneensa jossain vaiheessa elämäänsä. Mistä eri syistä nämä nuoret aikuiset sijoittavat? Mikä on saanut heidät aloittamaan sijoittamisen ja mikä on mahdollisesti vaikuttanut heidän mielipiteisiinsä? 390 kyselytutkimukseen vastanneesta henkilöstä 138 on sijoittanut jossain vaiheessa elämäänsä.

KUVIO 13. Kysymys 11 "Mikä sai sinut aloittamaan sijoittamisen?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

Kysymykseen 11 vastasi 138 henkilöä, eli jokainen joka oli sijoittanut jossain vaiheessa elämäänsä. Vastausvaihtoehtoja pystyi valitsemaan enemmän kuin yhden. Kaikkein eniten mainintoja sijoittamisen aloittamiselle sai vastaajan oma mielenkiinto sijoittamista kohtaan. Vanhempien suosittelu tuli toiseksi 53 maininnalla, ja pankin suosittelu kolmanneksi 50 maininnalla. Muita syitä aloittamiselle oli 22 kappaletta, joista noin puolet sisälsi jonkinlaisen aloitteen vanhempien suunnalta. Vain 9 vastaajaa 138:sta ilmoitti aloittaneensa sijoittamisen ystävän suosittelusta. On toki hankala arvioida kuinka paljon esimerkiksi vastausvaihtoehto "Oma mielenkiinto" pitää sisällään alun perin esimerkiksi juuri vanhempien suosittelua, muiden tekijöiden lisäksi. Koska vastausvaihtoehtoja pystyi valitsemaan useamman, eri vaikuttajia sijoittamisen aloittamiseen on todennäköisesti myös ollut useampia. Jakamalla eri vastausten summa vastaajien lukumäärällä saadaan noin 1,5 valittua vastausvaihtoehtoa jokaista vastaajaa kohden.

Sillä että sijoittavatko vastaajan vanhemmat vai eivät, näyttää olevan suuri merkitys sen kannalta että päätyykö nuori myös itse sijoittamaan. Niistä vastaajista ketkä ilmoittivat sijoittaneensa itse, 51,4 prosenttia, eli yli puolet ilmoitti että heidän vanhempansa sijoittavat myös. 16,8 prosenttia tässä vastaajaryhmästä ei osannut arvioida että sijoittavatko heidän vanhempansa vai eivät. Niistä vastaajista ketkä itse eivät olleet sijoittaneet, vain 25,4 prosenttia ilmoitti että heidän vanhempansa harrastavat sijoittamista. Tässä ryhmässä myös heidän osuus oli suurempi, asettuen 22,4 prosenttiin, ketkä ilmoittivat että he eivät tiedä sijoittavatko heidän vanhempansa vai eivät. Vaikuttaisi siis siltä, että ympäristö on suuressa roolissa sijoittamisen aloittamisessa. On suuri todennäköisyys että sijoittaminen siirtyy ideana lapsille vanhemmilta.

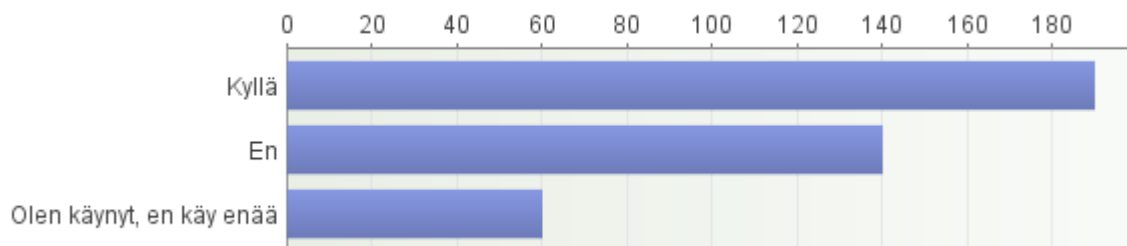

KUVIO 14. Kysymys 14 "Mitä haet sijoittamisella?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehdoittain.

Vastaajilta kysyttiin suoraan että mitä he hakevat sijoittamisella. Vastaukseen pystyi valitsemaan enemmän kuin yhden vastausvaihtoehdon. Suosituimmaksi vaihtoehdoksi osoittautui rahoilleen tuoton hakeminen. 89 vastaajaa ilmoitti sijoittamisen tarkoituksena ainakin osittain olevan säästämisen. Halu vaurastua ja oma mielenkiinto sijoittamista kohtaan saivat molemmat lähes yhtä monta mainintaa, vähän yli 50 kappaletta kummatkin.

Yksittäistä selkeää tarkoituksena nuorten sijoittamisessa ei vaikuta olevan. Jokainen vastaaja valitsi vastausvaihtoehdoista keskimäärin 2,9 asiaa, joita sijoittamisellaan hakee. Ne ketkä sijoittavat, haluavat säästetylle pääomalleen vain parempaa tuottoa, joka voidaan ohessa nähdä myös keinona säästää. Eri vastaajaryhmien välillä ei ole nähtävissä merkittävää eroa vastaustuloksissa. Esimerkiksi ne ketkä ilmoittivat pyrkivänsä säästämään ja ketkä ovat myös sijoittaneet, eivät antaneet kysymykseen 14 muita enempää vastausta "Säästän sijoittamalla". Se miksi säästäminen sijoittamalla on tässä yhteydessä saanut näin paljon mainintoja, johtuu varmasti osittain kysymyksen- ja vastausten asettelusta. Koska kysymykseen oli mahdollista antaa monta vastausta, on osalle vastaajista varmasti tullut houkutus vastata sen mukaan miten olisi järkevää toimia, mutta ei niin miten he itse toimivat.

Aiemmin todettiin, että merkittävä syy sille miksi nuoret eivät sijoita, on se käsitys jonka mukaan sijoittamiseen pitäisi olla suuri pääoma varattuna. Nyt tarkastellaan sitä että vaikuttaako sijoitusaktiivisuuteen se, että opiskelija käy töissä opintojensa ohella tai on jossain välissä opintojaan käynyt.

KUVIO 15. Kysymys 9 "Käytkö töissä opintojesi ohella?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

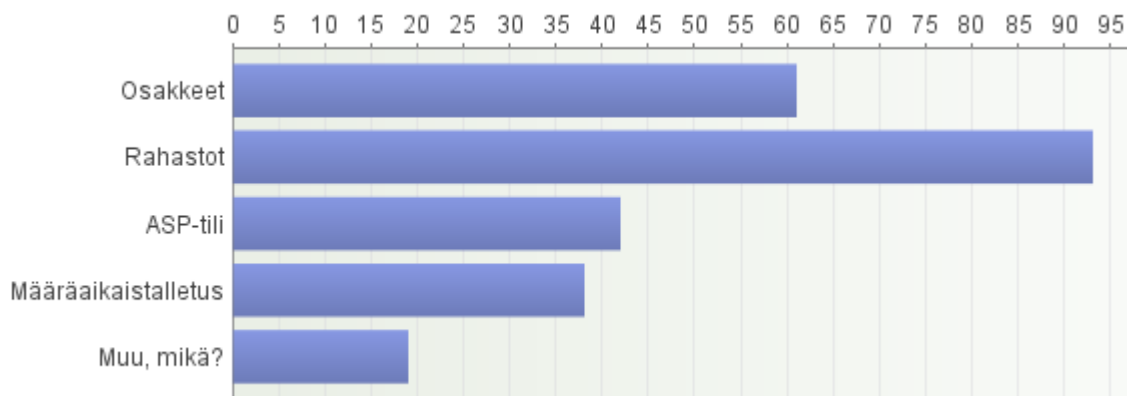
Opintojen ohella työssäkäyviä, tai jossain vaiheessa opintojensa ohessa työssäkäyneitä opiskelijoita kyselyyn vastanneista oli 231 vastaajaa, eli 59,2 prosenttia vastaajista. Hypoteesina oli, että tällä vastaajaryhmällä voisi olla paremmat mahdollisuudet harrastaa sijoittamista. Poikkeavuus tämän oletuksen tueksi löytyi, mutta se ei ollut aivan yhtä suuri kuin oli odotettu.

TAULUKKO 5. Kysymys 10 "Oletko ikinä sijoittanut?" ja kysymys 9 "Käytkö töissä opintojesi ohella?" ristiintaulukoituna.

10. Oletko ikinä sijoittanut?: Kyllä	40,3%	44,4%
10. Oletko ikinä sijoittanut?: En	59,7%	55,6%

Oheisen taulukon oikeassa reunassa on prosenttilukuja kahdessa eri sarakkeessa. Ensimmäinen sarake vasemmalta edustaa jokaisen 390 vastaajan vastausten jakautumista kysymyksessä 10, "Oletko ikinä sijoittanut?". Toinen sarake edustaa niiden vastaajien vastauksia tähän samaan kysymykseen, jotka käyvät tai ovat käyneet ansiotyössä opintojensa ohella. Kaikista vastaajista 40,3 prosenttia ilmoitti sijoittaneensa jossain vaiheessa. Työssä käyvien tai käyneiden kohdalla 44,4 prosenttia on sijoittanut jossain vaiheessa. Vaikuttaa siis siltä, että opintojensa ohella työssäkäyvillä opiskelijoilla on enemmän rahaa käytettävänä, minkä ansiosta he myös sijoittavat enemmän.

Keskimääräinen nuori sijoittaja hakee rahoilleen tuottoa, saattaa myös säästää sijoittamalla ja haluaa vaurastua sijoittamisen avulla. Mihin sijoituskohteisiin nuoret sijoittavat?

KUVIO 16. Kysymys 13 "Mihin sijoituskohteisiin olet sijoittanut?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

Suosituimmaksi sijoituskohteeksi osoittautuivat erilaiset sijoitusrahastot. Rahastot ovat helppo tapa aloittaa sijoittaminen, mikä on luultavasti syynä sille miksi enemmän kuin kaksi kolmasosaa sijoittaneista ilmoitti joskus sijoittaneensa rahastoihin. Osakkeet nousivat toiselle sijalle, ja nuorille ajankohdittainen ASP-tili, eli asuntosäästöpalkkiotili sai kolmanneksi eniten mainintoja. Jokainen vastaaja on sijoittanut keskimäärin 2,4 eri sijoituskohteeseen. Eri sijoituskohteiden suosio on linjassa nuorten sijoitustavoitteiden, eli pääasiassa tuoton hakemisen ja säästämisen kanssa. Rahastojen ja osakkeiden voidaan ajatella edustavan perinteisempiä sijoittamisen keinoja vaurastua ja hakea rahoilleen tuottoa, kun taas ASP-tili ja määräaikaistalletukset ovat enemmänkin säästämistä sijoittamalla. Avoimessa vastausvaihtoehdossa mainittiin joitain harvinaisempia sijoituskohteita, mutta ei juuri toiminnaltaan monimutkaisempia sijoitusinstrumentteja.

6.4 Nuorten tietotaso liittyen sijoittamiseen ja eri sijoitusinstrumentteihin

Kyselytutkimuksessa ilmeni, että nuorten tietotaso liittyen sijoittamiseen ja sijoitusinstrumentteihin on hyvin vaihteleva. Opiskelijoilta kysyttiin mitä heille tulee mieleen sanasta "sijoittaminen" johon vastaukset olivat hyvin kirjavia. Toisen ääriäidan esimerkkeinä voidaan ottaa vastaukset joissa luki ainoastaan "Raha" tai "Rikkaitten hommaa". Toiset vastaajat taas esimerkiksi luettelivat useita eri sijoitusinstrumentteja ja sitä mitä eri asioita sijoittaminen juuri heille edustaa.

Kuten aikaisemmin jo todettiin, 138 opiskelijaa ilmoitti kyselyssä sijoittaneensa joskus elämänsä aikana. Hypoteesina oli että ne ketkä ovat sijoittaneet, arvioivat oman tietämyksensä aiheeseen liittyen muita keskimäärin paremmaksi. Tämä piti paikkansa.

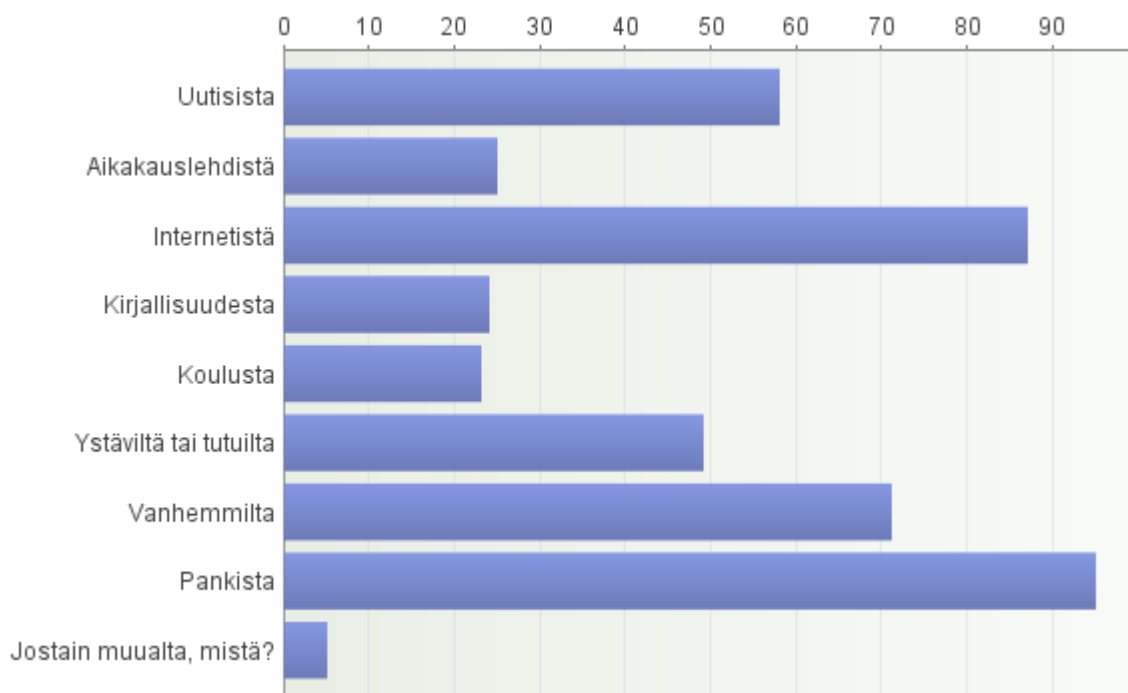
TAULUKKO 6. Kysymykset 6 "Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?" ja 10 "Oletko ikinä sijoittanut?" ristiintaulukoituna.

6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?: Selvästi keskimääräistä parempi	7%	15,8%
6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?: Keskimääräistä parempi	19,9%	34,8%
6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?: Keskimääräinen	44,1%	40,8%
6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?: Keskimääräistä huonompi	25,5%	8,2%
6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?: Selvästi keskimääräistä huonompi	3,5%	0,5%

Oheisessa taulukossa on ensimmäisessä sarakkeessa vasemmalta nähtävillä kaikkien 390 vastaajan vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtoittain ja toinen sarake edustaa 138 joskus sijoittaneen opiskelijan vastausten jakautumista samaan kysymykseen. Kuten taulukosta voi huomata, sijoittaneiden opiskelijoiden mielipide omasta tietotasostaan sijoittamiseen liittyen eroaa suuresti niistä jotka eivät ole ikinä sijoittaneet. Suurin prosentuaalinen ero vastaajaryhmien välillä löytyy keskimääräistä huonommaksi oman tietotasonsa arvioineista. Kaikista vastaajista näin arvioi 25,5 prosenttia, kun joskus sijoittaneista näin arvioi vain 8,2 prosenttia. Hyvin vastaavanlaisia tuloksia oli nähtävissä niillä vastaajilla, keiden vanhemmat sijoittavat. Näissä kahdessa vastaajaryhmässä on toki paljon samoja vastaajia sillä kuten aikaisemmin todettiin, vanhempien sijoitusharrastus siirtyy helposti edelleen lapsille.

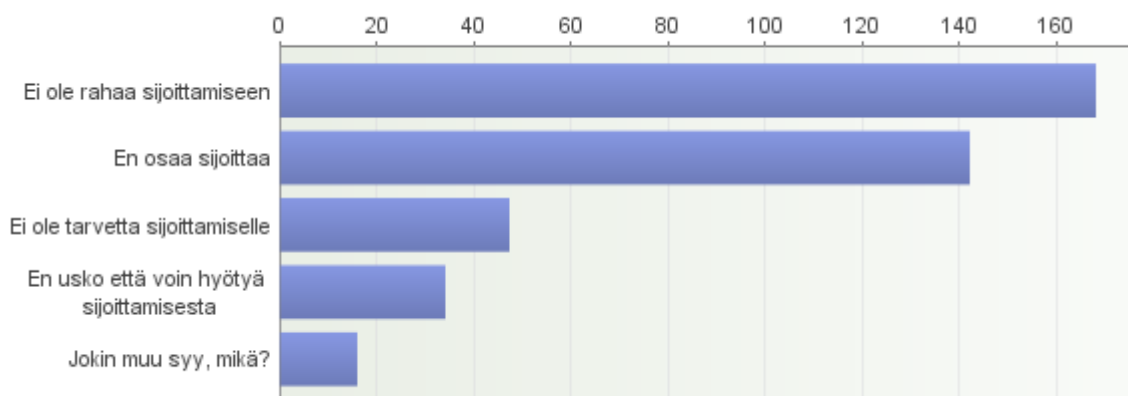
Mistä nuoret sitten hankkivat tai saavat tietonsa sijoittamisesta? Lähteiden monipuolisuus ja niiden saamien mainintojen tasaisuus oli yllättävää. 137 vastaajasta vähintään 20 ilmoitti joko yhdeksi tai ainoaksi lähteekseen uutiset, aikakauslehdet, internetin, kirjallisuuden, koulun, ystävät ja tuttavat, vanhemmat tai pankin. Kysymyksen 15 vastauksia analysoitaessa täytyy muistaa, että kysymykseen vastanneilla henkilöillä on kokemusta sijoittamisesta. Voidaan siis olettaa, että ainakin osa tämän kysymyksen vastaajista on vastannut sillä perusteella miten he aktiivisesti hakevat tietoa sijoittamisesta, eikä niinkään että mistä tietoa sijoittamisesta on voinut lukea tai kuulla. Pankki osoittautui yleisimmäksi tietolähteeksi sijoittamiseen liittyvissä asioissa, mikä ei ollut odotettua.

Pankki mainittiin kaikkiaan melkein 70 prosentin vastauksissa. Sijoittaminen edustaa nuorille aikuisille sellaista asiaa, johon itseoppineisuus tai muualta saatu tieto ei siis pelkästään välttämättä riitä. Internetin mainitsi melkein 90 vastaajaa ja vanhemmilta saatu tieto oli kolmanneksi yleisin tietolähde. Niistä vastaajista joiden vanhemmat sijoittavat, 63,2 prosenttia ilmoitti saaneensa sijoittamisesta tietoa vanhemmiltaan, mutta heidänkin yleisin tietolähde oli silti pankki. Liiketalouden opiskelijat valitsivat keskimäärin enemmän tietolähteekseen uutiset, internetin ja koulun. Tällaisia eroja voi selittää liiketalouden opiskelijoiden alaan perustuva orientoituminen aihepiiriin, vaikka sijoittajia liiketalouden opiskelijoista ei kuitenkaan muita koulutusaloja merkittävästi enempää löytynyt. Yleistäen voidaan todeta, että sijoittamiseen liittyvää tietoa on siis ollut saatavilla monesta eri lähteestä, tai niitä ovat hyödyntäneet ainakin ne keillä sijoittamisesta on kokemusta.

KUVIO 17. Kysymys 15 "Mistä olet saanut tietoa sijoittamisesta?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

Aikaisemmin tässä opinnäytetyössä todettiin, että yli puolet vastaajista ilmoitti yhdeksi tai ainoaksi syyksi miksi ei ole sijoittanut sen, että ei osaa sijoittaa. Yksi merkittävä este nuorten sijoittamiselle, kuten alla olevasta taulukosta näkyy, on siis puutteellinen tietotaito. Tähän kysymykseen löytyi eroja eri koulutusalojen välillä. Vaikka liiketalouden opiskelijat eivät juuri olekaan muiden koulutusalojen opiskelijoita aktiivisempia sijoittajia, liiketalouden opiskelijoiden vastaukset painottuivat suhteellisesti muiden koulutusalojen opiskelijoiden vastauksia enemmän vaihtoehtoon "Ei ole rahaa sijoittamiseen" kuin "En osaa sijoittaa". Vaikka sijoittamisesta on saatavilla tietoa monesta eri lähteestä, tieto ei näyttäydä sellaisessa muodossa joka edesauttaisi sijoittamisen aloittamista. Pankki on vastausvaihtoehtoista ainoa lähde, josta todennäköisesti saa kokonaisvaltaisemman kuvan sijoittamisesta ilman omaa vaivannäköä, kun taas muista lähteistä tiedon voi joutua kokoamaan pienemmistä palasista itse.

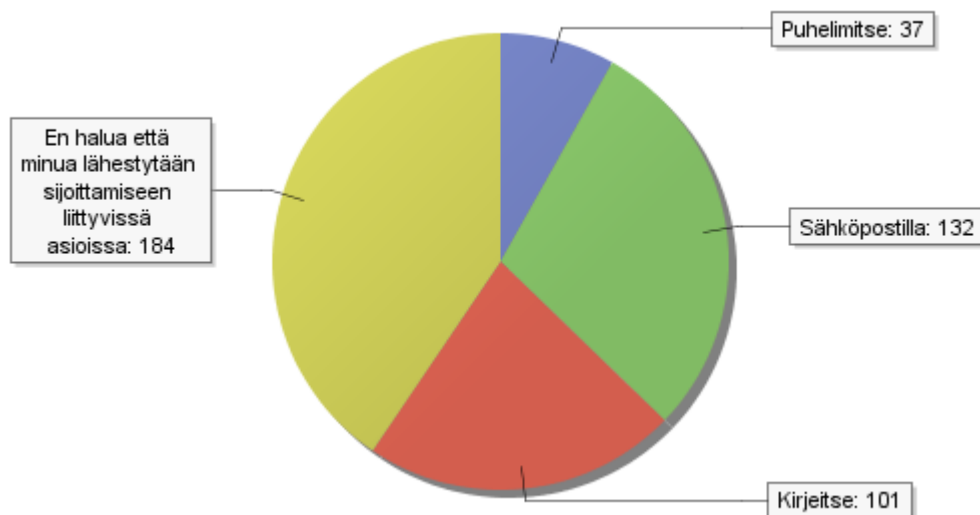
KUVIO 18. Kysymys 16 "Miksi et ole sijoittanut?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

Nuorten tietotason sijoittamiseen liittyen voidaan todeta olevan vaihteleva, mutta yleisesti ottaen ei kovin hyvä. Oman tietotasonsa arvioivat parhaimmaksi ne, jotka olivat sijoittaneet aikaisemmin. Myös liiketalouden opiskelijat arvioivat oman osaamisensa muita koulutusaloja paremmaksi, riippumatta siitä oliko heillä sijoitustaustaa entuudestaan vai ei. Niistä vastaajista keiden vanhemmat olivat sijoittaneet, 38 prosenttia arvioi oman tietotasonsa vähintään keskimääräistä paremmaksi, kun koko vastaajajoukon prosenttiluku samalla tavalla vastanneista on 26,9 prosenttia. Vaikka joukossa on siis niitäkin jotka arvioivat oman tietotasonsa hyväksi, kuitenkin enemmän kuin joka toisen vastaajan ainut tai vähintään osasy sille miksi sijoittamista ei ole aloitettu on se että sijoittamista ei osata.

19–23 vuotiaista vastaajista 61,7 prosenttia ilmoitti vähintään yhdeksi syyksi sen että rahaa ei sijoittamiseen ole, kun taas 24–28 vuotiaista vastaajista näin ilmoitti 76,9 prosenttia. Nuorempien vastaajien syyt sille miksi sijoittamista ei ole aloitettu painottuvat vanhempia vastaajia enemmän osaamattomuuteen ja siihen että sijoittamisen hyötyihin ei uskota.

6.5 Miten nuoret haluaisivat, että heitä lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa?

Kysymyksellä 19 vastaajilta kysyttiin suoraan, että missä sijotuspalveluita tarjoavien yritysten tulisi näkyä saadaakseen nuorten huomion. Hieman yli joka kolmannessa vastauksessa mainittiin sosiaalinen media. Lukuisia mainintoja tuli myös internetistä yleensä ja erilaisista vierailuista kouluilla sekä muista järjestetyistä tapahtumista. Näiden vastausten perusteella nuoret toivovat pankkien jalkautuvan nuorten keskuuteen sinne missä he ovat ja viettävät aikaansa, sekä virtuaalisesti että fyysisesti. Pankeilta ja muilta sijoituspalveluita tarjoavilta yrityksiltä toivotaan siis siirtymistä konservatiivisemmista markkinoinnin muodoista uuteen ja ajankohtaisempaan, ehkä jopa aggressiivisempaan muotoon. Joissain vastauksissa markkinointiin toivottiin myös opettavaisempaa otetta, minkä voi ymmärtää kun ottaa huomioon aikaisemmin käsitellyn nuorten tietotason sijoittamiseen liittyen. Nuoret siis haluaisivat että sijoittamisen aloittaminen tehtäisiin helpommaksi ja sijoittaminen itsessään ymmärrettävämmäksi.

KUVIO 19. Kysymys 18 "Miten haluaisit että sijoituspalveluita tarjoavat yritykset lähestyisivät sinua sijoittamiseen liittyvissä asioissa?" ja vastausten jakautuminen vastausvaihtoehtojen mukaan.

Yläpuolella olevassa kuviossa on nähtävissä kysymyksen 18 tulokset. 388 vastaajasta 47,4 prosenttia eli melkein puolet eivät halua että heitä lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa ollenkaan. Niistä jotka toivoivat yhteydenottoa suosivat sähköpostia ja postia. Puhelimitse tapahtuvaa yhteydenottoa toivoi vain 37 vastaajaa. Yhteistä kahdelle suosituimmalle muodolle on niiden kiireetön luonne. Vastaanottajalla on enemmän aikaa perehtyä asiaan, mutta toisaalta kommunikointi osapuolien välillä on työläämpää ja hitaampaa, ja esimerkiksi vastakysymyksiä esittämiseksi täytyy nähdä enemmän vaivaa.

Syitä sille miksi yhteydenottoja ei toivota ollenkaan, on luultavasti useita. Monet opiskelijoista varmasti kokevat että sijoittaminen ei kosketa heitä heidän elämäntilanteessaan ollenkaan. Perimmäiset syyt ovat todennäköisesti lähellä niitä samoja syitä, joiden takia sijoittamista ei ole tehty ollenkaan. Suurin osa vastaajista on kuitenkin positiivisella kannalla yhteydenottojen suhteen, joten potentiaalisia asiakkaita löytyy myös opiskelijoista.

6.6 Kyselytutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Kysely lähetettiin Savonia-ammattikorkeakoulun sisäisen sähköpostin kautta melkein 6000 opiskelijalle, joista pyöristettynä 7,7 prosenttia vastasi kyselyyn. Vastaajamäärän lopullinen suhteellisen pieni koko oli odotettavissa, sillä koulun sähköpostin kautta kulkevia eri kursseihin liittyviä kyselyjä ja muita opinnäytetöitä on paljon. Kysely avattiin 102 kertaa täydentämättä kyselyä loppuun asti, joten potentiaalia olisi ollut senkin suhteen vielä suuremmalle otokselle. Kyselyn teknisessä toteutuksessa on myös ilmeisesti ollut parantamisen varaa, sillä on syytä olettaa että edellä mainitut 102 ihmistä ovat lähtökohtaisesti olleet kiinnostuneita vastaamaan kyselyyn, mutta ovat jättäneet sen jostain syystä kesken. Luultavasti suurin osa niistä joita kysely ei kiinnostanut ollenkaan, ei linkkiä edes avannut. Aikaisempi ajankohta kyselytutkimuksen järjestämiselle olisi varmasti myös edesauttanut

vastaajamäärien kartuttamisessa, kuten myös suurempi otos, esimerkiksi Suomen kaikista ammattikorkeakouluista.

Kyselytutkimuksesta teki haasteellista myös kyselylomakkeen rakentaminen. Koska ammattikorkeakoulu-opiskelijat eivät oletetusti kohderyhmänä olleet normaalia motivoituneempia vastaamaan kyselyyn, täytyi muun muassa kyselyn pituuteen kiinnittää huomiota. Kyselyn pituuden rajaaminen tarkoitti vääjäämättä sitä, että tärkeiltäkin tuntuvia kysymyksiä joutui jättämään lomakkeelta pois. Kyselyn pituuden rajaaminen oli kuitenkin koko kyselyn onnistumisen kannalta välttämätöntä, sillä liian pitkä kysely jätetään helposti kesken. Kyselytutkimuksen tuloksilla saatiin kuitenkin vastattua tutkimuskysymyksiin niin hyvin kuin se oli tarpeellista.

Kyselyyn vastaaminen on myös luultavasti houkuttanut eniten niitä opiskelijoita vastaamaan, joilla on jo ennestään vahva mielipide joko vastaan tai puolesta aiheeseen liittyen. Vaikka otanta Savonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoista vaikuttaa näennäisesti monipuoliselta, kyselytutkimukseen vastaaminen oli vahvasti vapaaehtoista. Olosuhteisiin nähden otantaa voidaan kuitenkin pitää onnistuneena ja opinnäytetyön kyselytutkimuksen tutkimustulosten perusteella esitettyjä johtopäätöksiä luotettavina.

7 MIETTEITÄ SIJOITTAMISESTA JA YHTEENVETO

Omasta kokemuksestani voin todeta, että vaikka juuri henkilökohtainen varainhoito, vaurastuminen, ja pahan päivän varalle varautuminen ovat minulle keskeisempiä ja tärkeimpiä syitä sille miksi harrastan sijoittamista, voin todeta sen opettaneen minulle paljon muutakin. Sijoittaminen on saanut minut kiinnostumaan yhteiskunnasta ja sen toimivuudesta laajemminkin kuin pelkästään liike-elämän ja piensijoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyön kyselytutkimuksen vastauksia lukiessani sain kuitenkin myös huomata, että vanhat ennakkoluulot sijoittamista kohtaan ovat yhä ainakin osittain voimissaan. Asiaan tarkemmin perehtymättömille ensimmäiset reaktiot sijoittamiseen liittyen tuovat mielikuvia keinottelusta, huijaamisesta, ja siitä että sijoittaminen on kannattavaa ja ylipäättään mahdollista vain jo ennestään vaurastuneille ihmisille.

Omalla kohdallani ”yhteiskunnallinen herääminen” on tapahtunut juuri sijoittamisen kautta, vaikka mielenkiinto voisi syttyä myös monen muun syyn ansiosta. Uskon kuitenkin että jonkinlainen vastaava ärsyke tarvitaan. Yhteisistä asioista kiinnostuminen voi olla vaikeaa varsinkin silloin kun kaikki vaikuttaa menevän hyvin sekä omassa henkilökohtaisessa elämässä, että koko yhteiskunnan mitta-kaavassa. Menestyvän sijoittajan täytyy kuitenkin myös olla tietoinen ympärillään tapahtuvista asioista, ellei sitten halua ulkoistaa koko päätöksentekoaan esimerkiksi pankin tarjoamalle varainhoitajalle.

Vielä opiskelijana sijoittamisen aloittaminen voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta. Jokaisella ei ole mahdollisuutta käydä töissä opiskelujen lomassa, josta johtuen arkipäiväiseen elämään tarvittavat varat rahoitetaan opintotuella, vanhempien avustuksella tai parhaassa tapauksessa säästöillä jos niitä on. Jotkut varmasti myös ajattelevat, että sijoittamiseen vapaana oleva raha on tällä hetkellä niin pieni, ettei sitä kannata edes sijoittaa. On totta ettei yksittäisten prosenttien kasvu 15 euron rahastosijoituksessa varmasti kannusta sijoittamaan tai seuraamaan tapahtumia markkinoilla.

Itse koen opiskeluaikaisen sijoittamisen eräänlaisena oppi-aikana. Mielestäni on mielenkiintoista ja järkeväkin tutustua markkinoiden toimintaan jo nyt, vaikka sijoitettavaa rahaa ei juuri olisikaan. Pienemmällä pääomalla kokeilemista voi harrastaa turvallisemmin mielin, kuin jos olisi kyse suuremmista summista. Sijoittamisen oppirahat eivät siis koidu niin suuriksi kuin mitä ne mahdollisesti tulevaisuudessa olisivat, silloin kun rahaa on enemmän käytettävissä. Toisaalta suurempi määrä hävittyä rahaa ei todennäköisesti harmita tulevaisuudessa niin paljoa, jos sitä on käytettävissä muutenkin enemmän.

Yhteiskunnan tulisi omasta mielestäni kannustaa piensijoittamista esimerkiksi keventämällä pääomatulon verotusta. Yrityksen tulosta voidaan katsoa muutenkin jo verotettavan kahteen kertaan; sen lisäksi että yritys itse maksaa liikevoitostaan veron, osakkeenomistajat maksavat saamistaan osingoistaan veron. Mielestäni erityisesti osinkojen verotukseen tulisi kiinnittää huomiota. Osinkojen tuoman rahavirran merkitys sijoittajalle kasvaa todennäköisesti sitä suuremmaksi, mitä pidempään osakkeita tai muita osingoista hyötyviä instrumentteja omistaa, ja sijoitustyylistä riippuen niiden merkitys voi olla jopa keskeinen. Osinkojen keveämpi verotus voisi kannustaa sijoittajia omistamaan

osakkeitaan pidemmän aikaa, mikä voisi luoda pitkällä aikavälillä vakaampaa pohjaa yritysten rahoitukselle. Osingot ja niiden verotus ovat kiistelty asia, koska vaikka sijoittaminen voisi olla koko kansan harrastus, koskettaa se kuitenkin useammin paremmin toimeentulevaa osaa väestöstä. Osinkojen ja muun pääomatulon verotusta ei ole mielestäni kuitenkaan järkevää kiristää loputtomiin, sillä jos sijoittaminen ei ole kannattavaa, rahan kierto kansantaloudessa hidastuu.

Sijoittamisen avulla saadaan raha liikkumaan ihmisten pankkitileiltä yritysten käyttöön, missä se on tuottamassa lisäarvoa koko yhteiskunnalle, sen piensijoittajalle tuottaman henkilökohtaisen hyödyn lisäksi. Kyse on siis myös siitä mitä liiallinen säästäminen voi saada aikaan yhteiskunnan kannalta. Jokainen säästetty euro on euro jonkun toisen ansiotulosta pois. Henkilökohtainen taloudensuunnittelu on toki hyvästä, mutta jos liian suuri joukko ihmisiä jättää rahojaan käyttämättä yhtä aikaa, talouskasvua ei tapahdu ja esimerkiksi tuloerot kasvavat varmasti. Esimerkiksi Suomessa on tulevana vuosikymmeninä tuskin varaa antaa rahan olla "jouten", sillä yhteiskunnan huoltosuhte on juuri kääntymässä pääläelleen.

Sijoittamisen voin siis todeta olevan ainakin omasta kokemuksestani yleisluontoisesti talouden ja yhteiskunnan pariin aktivoivaa. Kun suurempi määrä ihmisiä on kiinnostuneita yhteiskunnallisista asioista, suurempi määrä todennäköisesti myös äänestää. Suurempi äänestysprosentti taas edustaa suuremmalla otoksellaan äänestykseen oikeutetuista toteutuneempaa demokratiaa. Vaikka alkupe- räiset syyt sijoittamisen aloittamiselle olisivatkin olleet hyvin itsekkäät, ainakin omalla kohdallani sijoittaminen on ohjannut myös laajempien asioiden äärelle.

7.1 Yhteenveto opinnäytetyöstä ja opinnäytetyön tuloksista

Sijoittaminen vaikuttaa kyselytutkimuksen perusteella yleisellä tasolla olevan monelle nuorelle etäin- nen aihe. Monella on asiaan jonkinlainen mielipide, mutta ne eivät monestikaan perustu omaan ko- kemukseen, vaan erilaisista tiedonmurusista muodostettuihin mielikuviin. Sijoittaminen halutaan pai- koin edelleen vahvasti erotella vain paremmin toimeentulevan kansanosan harrastukseksi. Yksi tär- keimpiä syitä sille miksi nuori aikuinen ei sijoita, on se että hän ei osaa eikä todennäköisesti tiedä mistä pitäisi edes aloittaa. Tällä hetkellä sijoittaminen ei ole helposti lähestyttävä aihepiiri, varsin- kaan jos lähipiiristä ei löydy perehdyttäjiä.

Nuoret eivät sijoita monestikaan eri syistä. Vahvimpia ilmiäykeitä syitä ovat rahan puute, tiedon puute ja uskon puute siihen että sijoittamisesta voi olla hyötyä. Sijoittamisen rooli henkilökohtaises- sa taloudenhallinnassa ei selvästi myöskään ole täysin tarkentunut, sillä sijoittaminen ja säästäminen nähdään useasti kahtena erillisenä toimintona. Sijoittaminen ei selvästikään täysin sovi opiskelijan arvomaailmaan, vaikka poikkeuksia luonnollisesti löytyy.

Silloin kun nuoret sijoittavat, he sijoittavat hakeakseen rahalleen tuottoa, he säästävät sijoittamalla ja he haluavat vaurastua. Sijoittamisen tavoitteet eivät siis varmasti poikkea juurikaan vanhempien ja kokeneempien sijoittajien tavoitteista. Nuorten sijoittajien välineet sijoittamiseen ovat vain ym- märrettävästi yksinkertaisempia. Nuoren sijoittajan toiminta on saanut tukea ympäristöstä ja mones-

ti se on myös lähtöisin sieltä. Esimerkiksi vanhemmat siirtävät monesti sijoitusharrastuksensa lapsilleen.

Vaikuttaa siltä, että nuoret haluaisivat että heihin otettaisiin enemmän yhteyttä sijoittamiseen liittyvissä asioissa ja että esimerkiksi pankit tarjoaisivat sijoituspalvelujaan juuri nuorille tärkeissä ja ajankohtaisissa kanavissa. Yhteydenottojen ei tulisi olla pelkästään aktiivista myyntiä, vaan myös pehdyttävää ja opettavaista tiedottamista. Kuten eräs vastaaja vastauksessaan muotoili, "rautalan-gasta vääntäminen" on tarpeen, sillä pelkästään aihepiirin termistö voi olla hankala käsittää. Markkinointisuunnitelmissa olisi tämän opinnäytetyön tulosten perusteella siis päivittämisen varaa, ainakin opiskelijoiden segmentissä. Pankit ovat myös luonnollinen paikka "opettaa" nuoria enemmän sijoittamiseen liittyvissä asioissa, sillä he ovat lähes ainoita tahoja joiden kautta saadusta tiedosta tiedonmurusia ei joudu koostamaan itse suuremmaksi kokonaisuudeksi, vaan oikean tiedon välittymisen kuulijalle on myös pankin intresseissä.

8 LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

AALTO, S. 2015. Uusista omistusasunnoista jopa viideososa päättyy vuokra-asunnoiksi [verkkajulkaisu]. Vantaa: Länsiväylä. [Viitattu 2015-07-16.] Saatavissa: <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/297139-uusista-omistusasunnoista-jopa-viideososa-paatyy-vuokra-asunnoiksi>

ANDERSON, N. TUHKANEN, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita Prima Oy

BARBER, B. ja ODEAN, T. 2001. Boys Will Be Boys: Gender, Overconfidence and Common Stock Investment [verkkajulkaisu]. Oxford: The Quarterly Journal Of Economics 116. [Viitattu 2015-04-27.] Saatavissa: <http://faculty.haas.berkeley.edu/odean/papers%20current%20versions/boyswillbeboys.pdf>

DEMARZO, P. KANIEL, R. KREMER, I. 2004. Diversification as a Public Good: Community Effects in Portfolio Choice. Blackwell Publishing Limited: Journal of Finance 59.

EDMANS, A. GARCIA, D. NORLI, O. Sports Sentiment and Stock Returns. Blackwell Publishing Limited: Journal of Finance 62.

FASOÚLAS, E. MANNINEN, P. NIIRANEN, V. 2013. Sijoittajan verotus. Jyväskylä: Bookwell Oy.

FINANSSIVALVONTA 2011. Riski on osakkeiden tuoton kääntöpuoli [verkkajulkaisu]. Helsinki: Finanssivalvonta. [Viitattu 2015-05-06.] Saatavissa: http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Artikkelit/Pages/05_2011.aspx

GRINBLATT, M. ja KELOHARJU, M. 2009. Sensation Seeking, Overconfidence and Trading Activity [verkkajulkaisu]. Blackwell Publishing Limited: Journal of Finance 64. [Viitattu 2015-04-27.] Saatavissa: <http://finance.aalto.fi/en/people/keloharju/>

HERRALA, O. 2015. PÖRSSI: Helsinki puhkasi 9000 pistettä, Exel nousee [verkkajulkaisu]. Helsinki: Kauppalehti. [Viitattu 2015-05-07.] Saatavissa: <http://www.kauppalehti.fi/uutiset/porssi-helsinki-puhkasi-9000-pistetta-exel-nousee/kshtjY3y>

HOLAPPA, V. 2015. Asuntosijoittamisen alueelliset tuotot vuosina 2015 – 2019 [verkkajulkaisu]. Helsinki: Suomen Vuokranantajat. [Viitattu 2015-07-26.] Saatavissa: <http://vuokranantajat.fi/wp-content/uploads/2015/07/Asuntosijoittamisen-alueelliset-tuotot-vuosina-2015-2019.pdf>

HEURLIN, A. 2015. Valuuttojen liikkeet selittävät alkuvuoden pörssihirmuja [verkkajulkaisu]. Arvopaperi. [Viitattu 2015-05-07.] Saatavissa: <http://www.arvopaperi.fi/uutisarkisto/valuuttojen+liikkeet+selittavat+alkuvuoden+kurssihirmuja/a1061878>

HIRSHLEIFER, D. SHUMWAY, T. Good Day Sunshine: Stock Returns and the Weather. Blackwell Publishing Limited: Journal of Finance 58.

HUBERMAN, G. 2001. Familiarity Breeds Investment. Oxford: Review of Financial Studies 14.

HYTTINEN, M. 2014. Vaurastu kuin Warren Buffet. Helsinki: Talentum.

INVESTOPEDIA. 2015. Evaluation of Customers - Types of Investment Risks [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-07-10.] Saatavissa: <http://www.investopedia.com/exam-guide/finra-series-6/evaluation-customers/types-investment-risks.asp>

JANTUNEN, H. 2015. "Tyypillinen asuntosijoittaja ei johda toimintaansa excel-laskukaavoilla" [verkkajulkaisu]. Helsinki: Verkkolehti. [Viitattu 2015-07-26.] Saatavissa: <http://www.verkkouutiset.fi/talous/asuntosijoitus%20nooa%20saastopankki-37550>

KAHRA, H. 2009. Osakemarkkinoiden näkymät ja haasteet eläkesijoittamiselle [verkkajulkaisu]. Eläketurvakeskuksen raportteja 2009:3. ISSN 1238-5948. [Viitattu 2015-05-06.] Saatavissa: http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/tutkimusjulkaisut/raportit/osakemarkkinoiden_nakymat_ja_haasteet_elakesijoittamiselle_7.pdf

KAUPPALEHTI. 2015. Indeksit: OMX Helsinki [verkkotietokanta]. [Viitattu 2015-08-16.] Saatavissa: <http://www.kauppa-lehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/indeksi.jsp?indid=OMXHPI>

KALLUNKI, J-P. MARTIKAINEN, M. NIEMELÄ, J. 2011. Ammattimainen sijoittaminen. 7. painos. Helsinki: Talentum Media Oy.

KNÜPFER, S. ja PUTTONEN, V. 2007. Moderni rahoitus. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

MORNINGSTAR. 2014. Nordea Turva 75 Kasvu [verkkotietokanta]. [Viitattu 2015-07-13.] Saatavissa: <http://www.morningstar.fi/fi/funds/snapshot/snapshot.aspx?id=F0000003LC>

NASDAQ. 2000 - 2015. RiskMetrics – Unique vs. Systematic Risk [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-07-07.] Saatavissa: <http://www.nasdaq.com/investing/risk/unique-vs-systemic-risk.aspx>

NORDEA 2015. Hajauttaminen [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-05-04.] Saatavissa: <http://www.nordea.fi/henkil%C3%B6asiakkaat/s%C3%A4%C3%A4st%C3%B6t/sijoittaminen/hajauttaminen/701804.html>

NORDNET 2013-2015. Hinnasto [verkkajulkaisu.] [Viitattu 2015-08-23.] Saatavissa:

<https://www.nordnet.fi/mux/web/nordnet/AFcourtage.html>

NYBERG, P. 2009. Essays on Risk and Return [verkkajulkaisu]. Helsinki: Svenska handelshögskolan. ISSN 0424-7526. Numero 198. Väitöskirja. [Viitattu 2015-08-19.] Saatavissa:

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10227/368/198-978-952-232-035-3.pdf?sequence=2>

PAASI, M. 2015. 35 vuoden eläkesäästöt kymmenessä vuodessa? [blogi]. Helsinki: Nordnet. [Viitattu 2015-05-07.] Saatavissa: <http://www.nordnetblogi.fi/35-vuoden-elakesaastot-kymmenessa-vuodessa-2/12/04/2014/?readmore=1#respond>

PESONEN, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: WSOYpro.

PUTTONEN, V. 2009. Osta halvalla, myy kalliilla. Helsinki: WSOYpro.

PUTTONEN, V. REPO, E. 2007. Miten sijoitan rahastoihin. 4. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro.

SAARANEN, P. KOLTTOLA, E. PÖSÖ, J. 2011. Liike-elämän matematiikka. 7.-8. painos. Helsinki: Edita Prima Oy

S-PANKKI 2013 - 2015. S-Asuntorahasto [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-06-14.] Saatavissa:

<https://www.s-pankki.fi/fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot/s-asuntorahasto/>

SUMMANEN, R. 2014. Matalat korot lisänneet asuntosijoittamisen suosiota [verkkajulkaisu]. Helsinki: Verkko uutiset. [Viitattu 2015-07-26.] Saatavissa:

<http://www.verkkouutiset.fi/talous/asuntosijoittaminen-19582>

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO. 2015. Rahoitustilinpito [verkkajulkaisu]. ISSN=1795-4886. 2014, Liitetaulukko 1. Kotitalouksien rahoitusvarat, milj. euroa. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu:

13.7.2015.] Saatavissa: http://www.stat.fi/til/rtp/2014/rtp_2014_2015-07-09_tau_001_fi.htm

SÄÄSTÖPANKKI. 20UU. Asuntosijoittaminen [verkkajulkaisu]. Espoo: Säästöpankkiliitto. [Viitattu 2015-07-26.] Saatavissa: <http://www.saastopankki.fi/asuntosijoittaminen>

TAIPALE, T. 2015. Tasainen tuotto kiinnostaa asuntosijoittajia – Venla Inhalla, 9, on ollut asuntosäästötili vauvasta saakka [verkkajulkaisu]. Helsinki: Helsingin Sanomat. [Viitattu 2015-07-19.]

Saatavissa: <http://www.hs.fi/koti/a1420780263863>

VEROHALLINTO 2015a. Sijoitukset [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-08-05.] Saatavissa:

<https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset>

VEROHALLINTO 2015b. Asuntolainan korkovähennys [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-08-08.] Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Asunnon_osto/Asuntolainan_korkovahennys

VEROHALLINTO 2015c. Omaisuuden luovutusvoitot- ja tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-08-09.] Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Omaisuuden_luovutusvoitot_ja_tappiot_luo%2835124%29#13.3%20V%C3%A4hennyskelvottomat%20luovutustappiot_

VEROHALLINTO 2015d. Arvopaperien luovutusvoittojen verotus [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-08-10.] Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Arvopaperien_luovutusvoittojen_verotus%2812095%29#Pienet%20luovutukset_

VEROHALLINTO 2015e. Osinkotulojen verotus [verkkajulkaisu]. [Viitattu 2015-08-19.] Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Osinkotulojen_verotus%2834928%29

VIRTA, J. 2015. Sijoitusrahasto-opas [verkkajulkaisu]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 2015-07-14.] Saatavissa: <http://data.multiweb.fi/magazine/porssisaatio/sijoitusrahasto-opas-2015/#p=1>

WALDEN, R. TUOVINEN, N. 2015. Sijoittajan vero-opas 2015 [verkkajulkaisu]. Helsinki: Pörssisäätiö. [Viitattu 2015-07-31.] Saatavissa: http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2012/01/vero_opas_2015_final2.pdf

LIITE 1: KYSELYTUTKIMUKSEN LOMAKEPOHJA

Nuoret ja sijoittaminen

Tervetuloa vastaamaan opinnäytetyöni kyselytutkimukseen, jonka aiheena on nuoret ja sijoittaminen. Kysely ei ole pitkä ja toivon että pystyt vastaamaan loppuun asti.

Tiedot kerätään nimettöminä. Kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan kaksi kappaletta 10 euron arvoista K-kauppojen lahjakorttia. Kiitos vastauksistanne!

1. Sukupuoli *

- Mies
- Nainen

2. Ikäsi *

- 19 - 23
- 24 - 28
- 29 - 33
- Vanhempi

3. Koulutusalsasi *

- Muotoilu
- Liiketalous
- Luonnonvara
- Matkailu- ja ravitsemisala
- Musiikki ja tanssi
- Tekniikka
- Sosiaali- ja terveysala

4. Pyritkö säästämään rahaa?

- Kyllä
- En

5. Mitä sanasta "sijoittaminen" tulee mieleen?

6. Mikä on oma koettu tietotasosi sijoittamiseen liittyen, verrattuna oman ikäluokkasi edustajiin?

- Selvästi keskimääräistä parempi
- Keskimääräistä parempi
- Keskimääräinen
- Keskimääräistä huonompi
- Selvästi keskimääräistä huonompi

7. Sijoittavatko vanhempasi?

- Kyllä
- Ei
- En tiedä

8. Tiedätkö mihin vanhempasi sijoittavat?

- Osakkeet
- Rahastot
- Määräaikaistalletukset
- Asunnot
- Metsä
- Muu, mikä?

- En tiedä mihin vanhempani sijoittavat

9. Käytkö töissä opintojesi ohella?

- Kyllä
- En
- Olen käynyt, en käy enää

10. Oletko ikinä sijoittanut?

- Kyllä
- En

11. Mikä sai sinut aloittamaan sijoittamisen?

- Ystävien suosittelu
- Oma mielenkiinto
- Pankin suosittelu
- Vanhempien suosittelu
- Jokin muu seikka, mikä?

12. Oliko sijoittamisen aloittaminen helppoa?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

13. Mihin sijoituskohteisiin olet sijoittanut?

- Osakkeet
- Rahastot
- ASP-tili
- Määräaikaistalletus
- Muu, mikä?

14. Mitä haet sijoittamisella?

- Sijoitan oman mielenkiinnon vuoksi
- Säästän sijoittamalla
- Haen rahoilleni tuottoa
- Haluan vaurastua
- Haluan tutustua rahoitusmarkkinoiden toimintaan
- Jokin muu seikka, mikä?

15. Mistä olet saanut tietoa sijoittamisesta?

- Uutisista

- Aikakauslehdistä
 - Internetistä
 - Kirjallisuudesta
 - Koulusta
 - Ystäviltä tai tutuilta
 - Vanhemmilta
 - Pankista
 - Jostain muualta, mistä?
-

16. Miksi et ole sijoittanut?

- Ei ole rahaa sijoittamiseen
 - En osaa sijoittaa
 - Ei ole tarvetta sijoittamiselle
 - En usko että voin hyötyä sijoittamisesta
 - Jokin muu syy, mikä?
-

17. Mikä saisi sinut sijoittamaan tulevaisuudessa?

- Aion sijoittaa tulevaisuudessa
 - Parempi tietotaso sijoittamiseen liittyen
 - Parempi oma taloudellinen tilanne
 - Parempi markkinatilanne
 - Jokin muu syy, mikä?
-
- Mikään ei saa minua sijoittamaan

18. Miten haluaisit että sijoituspalveluita tarjoavat yritykset lähestyisivät sinua sijoittamiseen liittyvissä asioissa?

- Puhelimitse
- Sähköpostilla
- Kirjeitse
- En halua että minua lähestytään sijoittamiseen liittyvissä asioissa

19. Missä sijoituspalveluita tarjoavien yritysten tulisi näkyä, jotta he saisivat nuorten huomion?

20. Keskustellaanko sijoittamisesta yleisesti mielestäsi avoimesti?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

21. Jätä tähän yhteystietosi jos haluat osallistua kahden 10 euron arvoisen K-kauppojen lahjakortin arvontaan. Voittajille ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

Etunimi _____

Sukunimi _____

Sähköposti _____

100% valmiina